

Upravništvo: Ljubljana, Pucinska ulica 5.
Telefon št. 11-22, 11-23, 11-24.
Inzeratni oddelki: Ljubljana, Pucinska ulica 5 — Telefon št. 11-25, 11-26.
Podružnica: Novo mesto: Ljubljanska cesta 42.
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-fekturnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje: Italije Servizio Conti Cori Post. No. 11-3118.
IZKljučno ZASTOPSTVO za oglašje iz K. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen posebnih
Naročnina: mala mesečno Lit. 18,-
za inozemstvo vključno s »Pocedilskim Je-
trome Lit. 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucinska ulica št. 5. — Telefon
št. 11-22, 11-23, 11-24.

Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad esteri:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Nuove perdite dell'aviazione nemica Dicotto velivoli avversari abbattuti

Comando Supremo. - Bollettino di guerra No. 1185:

L'aviazione nemica ha effettuato incursioni sulla città di Salerno causando sensibili danni. Impegnata in serrati combattimenti della caccia germanica perdeva 13 aerei.

Nel corso di un'azione di mitragliamento compiuta da quattro velivoli sul porto di

Prevesa (Grecia) il fuoco della difesa delle unità della Marina distruggevano due degli apparecchi attaccanti.

Nella notte sul 22 le artiglierie antiaeree di Crotone facevano precipitare due bombardieri nei dintorni della città ed uno in mare presso Capo Colonna.

Generale AMBROSIO.

Nove izgube sovražnega letalstva

Sestreljenih je bilo 18 nasprotnikovih aparatov

Vrhovno poveljstvo. — Vojno poročilo št. 1185:

Sovražno letalstvo je izvršilo pete na mesto Salerno ter povzročilo občutno škodo. Pri tem se je sovražnik zapletel v ne- prestane boje z nemškimi lovci in izgubil 13 letal.

V teku obstreljevanja s strojnimi, ki so ga izvršila štiri letala nad lukso v Prevesi (Grecia) je ognjen obramba in enot mornarice uničila dve izmed napadajočih letal.

Ponoči na 22. je protiletalsko topništvo v Crotone sestrelilo dva bombnika v okoli- cini mesta, eno pa zbil v morje blizu rta Colonna.

General AMBROSIO.

Izvajanje ukrepa o proglasi- sitvi Rima za odprto mesto

Rim, 22. avg. s. V prvih urah v noči na 20. t. m. so sovražna letala preletela Rim in metala letake in svetlobne rakete v svrhu fotografiranja. Rimsko prebivalstvo je lahko ugotovilo, da se protiletalska obramba ni udeleževala in da se tudi ni- so uporabljali reflektorji, niti niso nočni lovci intervenirali. Prebivalstvo se je pre- pričalo, da je bil to del ukrepov, ki se iz- vajajo za uresničanje ukrepov po poročilu

dne 14. avgusta, s katerim je bil Rim pro- glašen za odprto mesto.

Odpor Italije je iznenadil in razočaral sovražnike

Carigrad, 22. avg. s. List »Džumhuri-« podčrtava v članku o Italiji, kako so bili »zavezniki« iznenadeni in razočarani zaradi italijanskega odpora, kajti mislijo, da bo obenem s fašizmom padla tudi Italija. Pi- sec ugotavlja, da hočejo Italijani predvsem braniti čast države.

Anglosaški bes ustvarja nepremisljive prepade

Milan, 22. avg. s. Katoliški list »Italia« ob- javlja članek svojega direktorja, v katerem se med drugim naglašja, da nastaja med italijan- skim narodom pritenj in divji srd, katerega so katoli- ki vedno zavračali, obsojajo nezdružljivo propagando, proti tistim, ki hladnokrvno in premišljeno uničujejo stanovanske hiše, cer- kve, vire skromnega življenja in dokumente najvišje omike. Neizpolnjen prepada nastaja ta- ko za stoletja med napadalcem in napadenim. List se vprašuje, kakšna konstruktivna akcija se lahko rodi iz sovraštva in zagnjenosti v bodočnosti, opozarjajoč na božjo pravičnost, ki je nad vsemi drugimi, in pozivajoč na po- trebo po ustvarjanju oziroma, ki dopušča ob- novo socialnih odnosov med narodi za bodoče gradilno delo.

Ameriški in angleški vojaki s Sicilije pobijajo plehki optimizem svojih rojakov

Stockholm, 21. avg. Napihnjene trdi- tve izdelovalcev utvar v Angliji in Ame- rikah glede zadnjih vojaških dogodkov na Siciliji so bile kar najbolj energično de- mantirane po tistih angleških in ameriških vojakih, ki so spoznali svoje nasprotnike iz obličja v obličje, z orožjem v rokah v najbolj ostrih borbah. Tisti, ki so spoznali brezprimerno živost in silo branilca v krvavih spopadih in ki so morali dan za dnem v zadnjih tednih zavzemati ozemlje ped za pedjo v divjih borbah ter so vide- li, kako padajo tisoči njihovih tovarišev, ti se zdaj obračajo ogorčeni proti plehkemu optimizmu, katerega je propaganda, ne poznavaajo njih žrtve, razširjala v Angliji in Ameriki. Če gore protestnih pism prihaja vsak dan v redakcije angleških in ameriških listov, katere so napisali vo- jaki, ki so se borili in ki so prepričani, da imajo največ pravice soditi o položaju, o sovražniku ter o njegovi volji in sposob- nosti za odpor, vsekakor mnogo bolj, ka- kor kavarniški stratezi v domovini.

Londonski dopisnik lista »Stockholm Tidningen« piše, da je nerazumevanje med vojniki na fronti in prebivalstvom v do- movini nastalo zaradi brezvestne propagande; nerazumevanje se še čedalje bolj poglab- lja. Angloameriški dopisniki s sicilske fronte so zaradi tega dvignili svoj svaril- ni glas. Vojaki, ki so se borili na fronti Sicilije, ne razumejo optimizma, ki se je razširil v domovini. Vojaki na Siciliji ni- so našli utrujenega in demoraliziranega sovražnika, temveč sovražnika, katerega je moral sam general Montgomery ozna- čiti za odličnega, sovražnika, ki se je bo- rila s silovitostjo, kakor nikdar poprej. To dokazujejo tudi ogromne izgube in dejstvo, da so bili uspehi doseženi samo korak za korakom in za ceno najvišjih žrtv.

Ti vojaki, piše dalje švedski list, zelo občudujejo sovražnika na Siciliji zaradi spretnega in žilavega odpora. Prepričani so v srcu da ni to, kar so spoznali glede živostnosti in hrabrega odpora nasprotnika doslej, nič v primeru s tem, kar bi doži- veli, če bi bili poginjeni v bitko na evrop- ski celini, kar naj bi, kakor pravijo, na- meravala Churchill in Roosevelt. Tu bi bi-

la borba še bolj silovita in še bolj krvava. Vojaški »pohodi« po kontinentu gotovo ne bi bil tako lahka stvar, kakor bi radi do- povedali proizvajalci iluzij. Bila bi to he- katomba mrtvih in ranjenih v angloame- riški zgodovini še ne zabeleženega obsega, kakršnega oba naroda niti od daleč ne slutita. Tako ceno bi morali zavezniki pla- čati za vsako nadaljnjo operacijo. Italija- ni in Nemci se znajo boriti od najvišjega poveljnika do zadnjega moža.

V tem tonu prihajajo vsi svarilni glasovi s Sicilije. V Londonu se spominjajo zdaj tudi svarilnih glasov, ki so se oglašali, ko se je kravovo povzpetje pri Dieppe v po- drobnostih razvedlo. Opozoriti je treba tudi na glasove kanadskih vojakov, ki protestirajo proti velikim izgubam, ki jih zdaj zopet čakajo. Kakor je znano, je an- gleški poveljnik prihranil pri Dieppe naj- težje naloge kanadskim četam, ki so mo- rale opraviti svojo nalogo ne samo z ve- likimi, temveč s popolno izgubo vseh upo- rabljenih efektivov. V Kanadi so sprejeli nove pogodbe angleških odgovornih kro- gov z vojaškimi oblastmi in kanadsko vla- do s precej nasprotujočimi čustvi. London zahteva nove velike krvne žrtve od Ka- nadčanov. V Ottavi govorijo, da bo treba uvesti strožje predpise za mobilizacijo in da bo razširjena starostna meja za vpoklic pod orožje. Kanadski listi so podčrtali, da so bile kanadskim četam tudi na Siciliji poverjene najtežje naloge v operacijah 8. armade in da so bile tudi na Siciliji, ka- kor poprej v Afriki, najbolj nevarne točke dodeljene četam iz domovinov.

Istčasno s temi polemikami, ki so v nasprotju z angleškim uradnim optimi- zmom, se v Londonu zavedajo, da Sovjeti z vedno večjo energijo zahtevajo ustvari- tev nove operacijske fronte na kontinentu. Uradni organ sovjetskega poslanstva v Londonu piše glede tega, da Sovjeti gotovo ne podcenjujejo žrtv Angležev in Ame- ričanov v Sredozemlju in njih napore, to- da treba je zopet ponoviti, da gre za pod- vzetje proti sovražnim enotam, ki nika- kor niso v razmerju z divizijami, proti ka- terim se morajo sovjetske čete boriti na vzhodni fronti. (Ultime Notizie.)

Velikodušni darovi članov vladarske hiše

Rim, 21. avg. Vel. Kralj in Cesar ter Vel. Kraljica in Cesarica sta poslala šefu vlade vsoto enega milijona lir za potrebne družine beguncev s Sicilije.

V isti namen sta Vis. princ in princesa Piemontska poslala šefu vlade 100.000 lir. Vзвиšene hčere Vel. Kralja in Cesarja ter Kraljice in Cesarice so izročile višjemu kaplanu monsr. Beccariju po 10.000 lir za zbirko lista »Giornale d'Italia« v prid be- žuncem s Sicilije. (Ultime Notizie.)

Trdno prijateljstvo med Italijo in Švico

Bern, 21. avg. s. Poročilo agencije »Stam- pa Media« listom v tičinskem kantonu na- glaša, da so uradni odnosi med Švico in Italijo kar najbolj prišrtni. Švica je zvesta svojemu načelu nevtralnosti in lojalnosti do sosednih držav, vzela na znanje spre- membo režima, ter se ni bavila z notranji- mi dogodki v Italiji, v kolikor bi lahko ime- li vpliv na odnose med Švico in sosedno kraljevino, kajti Švica je zvesta svojemu izročilu, da se ne vmešava v notranje stva- ri drugih držav.

Lepo in tolažeče je, pravi dalje poročilo, da so ti odnosi prišrtni tudi z novim re- žimom, ki se prizadeva, kakor prejšnji, da olajša promet med morjem in Švico, ki je življenjskega pomena za Švico, za katero je Genova edino važno pristanišče za iz- vajanje v tujino. Živahen odmev ima v Švi- ci tudi teroristična kampanja sovražnika proti italijanskim mestom. Razni listi so poslali takoj tople pozdrave Milanu. Nekat- ri listi pa so izrekli tako tople besede so- čutja, kakor bi bila prizadeta švicarska mesta. »Corriere del Ticino« naglašja, da je Milan švicarjem drago mesto in da so se v lombardski metropoli Tičinci vedno po- čutili kakor doma.

Nauk Italije Anglosasom

Bukarešta, 21. avg. s. Glade zadržanja anglosaških sil nasproti Italiji, piše ravnal- tel lista »Cuventul«: Nepopustljiva poli- tična Angležev in Američanov nasproti Italiji pomeni veliko zmoto v psihološkem vrednotenju. Odpor Italije je očito prisil- il Roosevelta in Churchilla, da sta pre- drugačija svoje metode in politične smer- nice. Ni dvoma, da je bila politična zmota v odnosih do Italije preveč jasna, da bi ne bila potrebna temeljite revizije. Z druge strani brutalnost in nečestitost primeru ni politično utemeljena metoda. Kdor si pred- stavlja, da bi bila brutalnost primerno oziroma za sporazumevanje med narodi, se kruto moti. To je nauk, ki ga je dala Ita- lija gospodom v Quebecu.

Iz ministrstva za industrijo, trgovino in delo

Rim, 22. avg. s. Z objavljeno odredbo ministra za industrijo, trgovino in delo je bil odvetnik Alberto Donnini imenovan za komisarja narodne federacije lastnikov in najemnikov vozil, dr. Carlo Petrocchi, dr- žavni svetnik, pa je bil imenovan za komi- sarja narodne federacije konzorcijev za bo- nifikacijo.

Iz združenja bojnikov

Rim, 21. avg. s. Za podkomisarja na- rodnega združenja bojnikov je bil ime- novan odvetnik Vincenzo Bavaro.

Povratak italijanskih državljanov iz Čila

Lizbona, 21. avg. s. Španski parnik »Capo de Buena Esperanza« je prispel iz republi- ke Čile s člani diplomatskih in konzularnih zastopstev in z italijanskimi državljani, ka- tere so sprejeli minister Italije v Lizboni, generalni konzul in vsi člani poslanstva. Odpotovali bodo v Italijo s posebnim vlak- om, s katerim so semkaj prišli v Italijo biva- joči čilski državljani.

Obletnica junaške smrti madžarskega podregenta

Budimpešta, 21. avg. s. Ob prvi oble- tnici smrti madžarskega podregenta Ste- fana Horthyja na vzhodni fronti so se predsednik madžarske vlade Kallay, mi- nister za narodno obrambo in drugi člani madžarske vlade podali v Kenderes, ki je last madžarskega regenta. Ob navzočnosti zastopstev poslanske zbornice, senata in madžarskega glavnega sodna so ministri po- ložili vence na kriptno rodbino Horthy, v kateri počiva bivši podregent Stefan Horthy. Spomin na junaško podregentovo smrt so navzočini počastili z enominutnim molkom.

Dan španske mornarice

Madrid, 21. avg. s. V vsej Španiji so sve- čano proslavili dan mornarice. Mornariški minister se je skupno z vojnimi ministrom udeležil v Marini vežb eskadre, nato pa slovesnosti, ki je bila ob velikem ljudskem navdušenju v La Coruni.

S konference nemškega episkopata

Berlin, 21. avg. s. Na konferenci nemških škofov v Fuldi so obravnavali tudi vprašanje pridiganja in molitve v tujih jezikih. Sklenjeno je bilo razširiti uporabo tujih jezikov na vsi Nemčiji, tako da bo »nozemsko delavstvo« lahko prisostvovalo službam božjim.

Švicarska ladja žrtve požara

Lizbona, 22. avg. s. Švicarska ladja »Chasseraie«, katero je Švica nabavila v Italiji za blagovni promet med Lizbono in Genovo, je v tukajšnjem pristanišču zgo- rela. Ladja je bila natovorjena z oljnatimi proizvodi in kavo. Navzile naporom gasil- cev ladja se naprej gori in je prav malo upanja, da jo bo mogoče rešiti.

409 sovjetskih tankov uničenih v enem dnevu

Nadaljevanje ostrih bojev ob Miusu, pri Izjumu in Harkovu
— Letalsko bombardiranje Londona — Občutne izgube ameriškega letalstva

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. avg. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

V trajnih težkih bojih so bili tudi včeraj na odseku ob Miusu vsi sovražni poskusi prodorov odbiti. Pri Izjumu je zopet oži- vilo bojno delovanje. Sunki močnih so- vjetskih pehotnih in oklopnih oddelkov so bili od naših čet v protinapadih pre- streženi in razbiti. Samo v odseku enega armadnega zbora je bilo sestreljenih nad 130 oklopnih vozil.

Tudi v prostoru pri Harkovu so oddelki vojske in SS v težkih bojih s sovjetskimi pehotnimi in oklopnimi silami. Harkov, ki je v teku bojev na vzhodu večkrat menjal gospodarja in predstavlja samo še kup razvalin, je bil v okviru po načrtu izve- denega pokreta zopet izprazen.

Severozapadno od Harkova se je na- daljevalo čiščenje ozemlja, kjer je neka sovražna bojna skupina obkoljena od nemških grenadirjev. Število ujetnikov in plena narašča.

Povsod, kjer so Sovjeti na drugih front- nih odsekih napadli, so bili kljub uporabi svežih čet z visokimi izgubami odbiti.

Včeraj so izgubili boljševiki na vzhodni fronti 409 oklopnih vozil in 73 letal.

Nad Salernskim zalivom so nemški lovci sestrelili 13 sovražnih letal.

Pri bojih nad zasedenim zapadnim ozemljem in nad Atlantikom je bilo se- streljenih 11 nadaljnjih, po večini več- motornih letal.

Oddelki britanskih bombnikov so pre- teklo noč brez načrta napadli zapadno nemško ozemlje. V več krajih so rušile in zažigale bombe zadele predvsem javna poslopja, med njimi cerkve, bolnišnice in šole. Prebivalstvo je imelo majhne izgube. Po dosedanjih podatkih je bilo sestreljenih 5 sovražnih bombnikov.

Brza nemška bojna letala so v noči na 23. avgusta napadla z bombami težkega kalibra ozemlje Londona in posamične cilje ob južnovzhodni obali otoka.

Pri dnevnih napadih ameriških bombni- kov na nemška mesta dne 17. avgusta je bilo po šele sedaj zaključenih podatkih sestreljenih, ne kakor je bilo prvotno jav- ljeno 56 letal, temveč skupno 101 štiri- motornik.

Brezuspešni reševalni napor pri Bjelgorodu obkoljenih sovjetskih čet

Berlin, 22. avgusta. s. O položaju na vzhodni fronti poroča mednarodna obvešča- valna agencija:

Dočim boji na srednjem in severnem od- seku vzhodne fronte v splošnem izgubljajo na svoji silovitosti, so Rusi na južnem krilu te fronte, zlasti na odsekih ob Miusu, pri Bjelgorodu in pri Harkovu poslali v boj nove pehotne sile ter množice oklopnih voz in napadali s neizpremenjeno silovitostjo. V prvem izmed teh odsekov se je skupini 21 ruskih oklopnih voz posrečilo prodreti v nemški obrambni sistem, toda ko se je skupina pripravljala za nadaljnji napad, sta jo presenetila neka nemška baterija z nekoliko poljskimi topovi ter neka skupina težkih protitankovskih topov. V teku ne- koliko minut so bili vsi tanki uničeni, za- detj od točnega streljanja nemških topov.

Na bjelgorodskem odseku so nemška pe- hota ter oddelki oklopnih voz morali pre- našati ves dan dne 21. t. m. hude navale sovražnikovih skupin, ki so bile prejšnji dan obkoljene. V istem času so druge ru- ske sile močno napadale obrambne postoj-anke nemške vojske ter izkušale omogo- čiti obkoljenim ruskim oddelkom unik. Srditi boji na tem odseku so se polegli še le pozno zvečer, ko so se ponesele vsi so- vražni poskusi za probo obkoljitve.

Južnozapadno od Vjazme je oddelk nemških oklopnih voz iznenada prodrl v sovražnikove postojanke ter napadel ruske čete, ki so se pripravljale, da gredo v na- skok. Nemško avtomatsko orožje je priza- delo silno izgube sovražnim četam, ki so pustile v nemških rokah tudi nekoliko stotin ujetnikov.

Na področju Stare Ruse so Rusi po hu- dih izgubah prenehali z napadi. Nemške baterije so takoj stopile v akcijo ter pri-

silile sovražnika, da se je umaknil na nove postojanke. Na jugu Ladoškega jezera pa je sovražnik napadel na široki fronti ter je pri tem uporabljal znatne sile oklopnih voz in drugih bojnih priprav. Toda nemška četa je tudi to pot vzdržala naval številne nadmočnih sovražnih sil ter je v protina- padu točno obrezuspešila lažje sovražne prodore.

Sprememba v vodstvu

II. madžarske armade

Budimpešta, 21. avg. s. Na svojo prošnjo je bil polkovni general vitez Gustav Jony razrešen položaja poveljnika II. armade madžarske vojske. Regent Horthy se je generalu zahvalil za odlične usluge, ki jih je storil državi. Druga armada se je udele- žila, kakor je znano, obrambnih borb v zimski bitki na vzhodni fronti.

Ameriške izgube na morju

Tokio, 21. avg. s. Admiral Takasikari je izjavil, da so Zedinjene države od začetka vojne do meseca junija t. l. izgubile šest-krat toliko vojnih ladij, kolikor jih je izgu- bila Japonska.

Strah pred pojačeno

podmorniško ofenzivo

Buenos Aires, 22. avg. s. Ameriški admi- ral Ingham, poveljnik ameriških morna- riških sil v vodah Brazilije, je izjavil, da je pričakovati v prihodnjih mesecih ojačenja podmorniških napadov v južnem Atlantiku in da morajo zaradi tega ameriške in bra- zilske pomorske sile delovati v tesni zvezi, da preprečijo nevarnosti novega položaja, ki lahko nastane v bližnji bodočnosti.

Moskva vztrajno zahteva postavitev druge fronte v zapadni Evropi

Težka in kočljiva vprašanja v posvetih med Rooseveltom in Churchillom — »Škandal Stalinove odsotnosti«

Lizbona, 23. avg. s. Po mnenju angleške pol- uradne agencije sta bila Majski in Litvinov odklopana z veleposlanstva v Londonu in Washingtonu zato, da bi njuno izkustvo upo- rabila Moskva zdaj, ko pričenjajo po njenem mnenju dozorevati številna važna vprašanja glede odnosov med evropskimi državami. V osrednju vseh sovjetskih skrbí je nagla ustano- vitev kopne fronte na zapadu proti Nemčiji.

Rim, 21. avg. s. Glede konference v Que- becu, ki se zaključuje, navaja »Popolo di Roma« v uvodniku domneve glede sporaz- umov med Churchillom in Rooseveltom. Skrajna rezerviranost se vzdržuje glede teh sporazumov in zaradi tega so mnogi novi- narji, ki so prišli v kanadsko mesto, iskali »motive«, da ne bi pustili svojih listov brez poročil. Po mnenju rimskega lista, je eden izmed teh motivov tako imenovani »škan- dal« Stalinove odsotnosti in morebitna pre- kinitev odnosov med Sovjeti in Angloame- ričani.

Vojne koalicije so vedno vsebovale v je- dnu usodnost jutrišnje ločitve, piše »Popolo di Roma«, toda izkušnja nas uči, da koali- cije vztrajajo, dokler traja vojna. V seda- njem primeru je treba upoštevati, da je preveč neposrednih in življenjskih interesov, ki večje težje in one v skupnem pohodu, pa naj se tesno združenje plutokratov in boljševikov zdi še tako nenaravno in politični logiki nasprotno. Stalin bi bil v veliki za- dregi, če bi se konference udeležil, piše list, kajti na konferenci v Quebecu se je govo- rilo tudi o vojni proti Japonski, katero An- gloameričani smatrajo za svojega glavnega sovražnika. Ne sme se pozabiti, da so od- nosi med Rusijo in Japonsko normalni ter so se izmenjavale med obema državama v zadnjem času celo znatno ojačile.

Kar zanima Stalina, je predvsem druga fronta za razbremenitev nemškega pritiska in to je dejstvo, ki ga določajo bolj voja- ške zahteve, kakor navzočnost Stalina ali njegovega zastopnika v Quebecu. Glede druge fronte misli rimski list, da se lahko otvori v Franciji, bodisi zaradi spoznanja zmote angleške javnosti glede nagle od- stopenke Italije iz vojne z bombardiranjem

in opustitve strateškega načrta o zavzetju Evrope preko naše države, bodisi zaradi tega, ker bodo v prihodnjih operacijah v glavnem sodelovale kanadske in francoske čete. Priznanje alžirskega odbora, piše list, je nadaljnji činitelj, ki podpira to domnevo.

Medsebojno nezaupanje

Carigrad, 21. avg. s. V ameriških krogih mo- nijo, da je sovjetska vlada v svoji zahtevi po- otvortvi druge fronte v Evropi predočila An- gliji in Ameriki nujnost, da se je treba izogniti vojnim operacijam na ozemlju južnovzhodne Evrope, in to ne toliko iz ozirov strateškega značaja, kakor iz političnih razlogov. Boljševiki Rusija bi ne bila pripravljena trpeti morebit- nega angleško-ameriškega vpora na Balkan, ki naj bi po konceptu Stalina pripadal v ob- močje neposrednega obvladovanja iz Moskve. (Le Ultime Notizie.)

Litvinov je bil odpoklican

v znak protesta

Stockholm, 23. avg. s. Moskovski dopisnik kolumbijskega radia je objavil komentar k od- poklicu Litvinova ter izjavil, da smatrajo bri- tanski in ameriški krogi v Moskvi ta odpoklic kot ruski protest proti zavlačevanju otvoritve druge fronte. Dopisnik pravi, da javnost So- vjetske zveze smatra, da je Rusija doslej že dve leti prenašala glavno težo vojne in da je sedaj vendar že enkrat nastopil trenutek, ko bi morale zapadne velesile preiti od besed k de- janjem.

Roosevelta zapuščajo

njegovi pristaši

Lizbona, 22. avg. s. Ameriška napredna stranka, ki jo vodi senator La Follette, je objavila, da ne odobrava več Rooseveltove politike, za katero je doslej glasovala. Glavni odbor stranke zatrjuje v objavljenem manifestu med drugim, da so napredne si- le v Ameriki izgubile vse zaupanje v Roo- sevelta. Senator La Follette je osebno že nasprotoval Rooseveltovi zunanji politiki.

Spletke in zmede na Bližnjem vzhodu

Naraščajoča rivaliteta med Anglosasi in boljševiki

Ankara, 22. avg. s. Po zgledu Sovjetov so ameriške oblasti v Iranu pričele obšir- no propagando med iranskimi študenti, da bi jih privabili in poslali v višje ameriške šole. Dovolili so jim velike olajšave s pod- porami itd. Potovanje v Ameriko in tam- kajšnje bivanje je za dijake skoraj brez- plačno. Kakor je znano, so sovjetske obla- sti na podlagi nedavnih kulturnih pogodb že pričele posiljati dijake in učitelje iz Irana v Rusijo na študij.

Ankara, 21. avg. s. Vladna komisija, ka- terti je bilo poverjeno nadzorstvo nad likvi- dacijo organizacij »Palestinska komisarna za rusko pomoč« in »Zveze mednarodne so- lidarnosti«, je ugotovila, da sta organizaciji tajno še naprej delovali. Z obsežnimi akci- jami skuša policija ugotoviti, kdo je za to odgovoren. Nekateri predstavniki palestins- ske stranke, ki so vmešani v to zadevo, so bili že izročeni sodni oblasti.

Smirna, 22. avg. s. Iz Palestine se do- znava, da se je zaostрил spor med organi- zacijami delodajalcev in delavskimi zve- zamí Arabcev, ker so te zahtevale povsi- ljanje mezd za mesec ramadan. Arabski

delavci so izjavili, da bodo uknili nočno delo, če njih zahteve ne bodo sprejete.

Erzerum, 22. avg. s. Iz Bagdada poroča- jo, da je famozna komisija za oskrbovanje Srednjega vzhoda sklenila rekvirirati 60 odstotkov žetve v Iranu za potrebe zave- zniških čet. Ostali pridelki bodo prodani na notranjem trgu pod kontrolo iraške vlade.

Tudi turško gospodarstvo hučno občuti vojno

Smirna, 22. avg. s. Ob otvoritvi velesej- ma v Smirni je turški trgovinski minister očrtal napore, ki jih je Turčija izvršila za vzdrževanje gospodarskega ravnovesja. Uspejo ji je zaščititi valuto in ustvariti pogoje za potreben izvoz v svrhu kritja uvoza. Vendarle je dodal govornik, so go- spodarske posledice vojne navzlic vsem naporom in dejstvu, da je Turčija ostala izven vojne, prav tako hude za Turčijo, kakor za vojujoče se države.

Sprejem uradništva pri Visokem komisarju

Ekse Visoki komisar general Riccardo Melzo je sprejel visoke italijanske funkcionarje in nato v svoji delovni sobi slovenske uradnike.

Slednjim je naslovil prisrčen pozdrav ter naglasil, da smatra Italija za svojo sveto dolžnost čuvanje koristi te pokrajine in da je naloga Visokega komisarja, pravično

upravljati slovensko prebivalstvo. Ekse. Moizo je zagotovil, da se popolnoma zaneša na navzoče uradnike glede dela, ki je vsakemu odločno, ter je razširil svoj pozdrav na vse slovensko ljudstvo.

Neki slovenski uradnik je odgovoril z besedami tople zahvale.

rekoč je jesenski patron, saj pravijo o njem: Sv. Jernej že v kožuho mašuje. Letos to seveda ne drži, pač pa je resnica, da po goricah dobro roji grozdje, edino, ki mu je prijala vročina zadnjih dni.

u. Rdeči križ poroča. Od danes dalje se zopet sprejemajo paketi za vojne ujetnike v Italiji in Nemčiji. Za civilne internirance, konfirirane in osebe v zaporih je paketni promet do nadaljnjega še ukinjen.

u. Nov grob. Umrla je gđ. Angela Lesjakova, višja poštna kontrolorka v pokopju. Pogreb bo danes ob 15. iz kapele sv. Jožefa. Blag ji spomin, žalujočim naše iskreno sožalje.

u. Učite se strojepljanja! Novi eno- in trimesečni tečajji pričnajo 24. avgusta. Najmodernejša strojepljanja, raznovrstni stroji, — Zmerna učnina. Dopolninski, popoldanski, večerni pouk po želji obiskovalcev. Informacije: Trgovsko učnišče »Christoforo ueni zavoda«, Dobrobranska 15.

u. Tečaj za popravne izpite, privatiste in neocenjene — Lichtenurnov zavod. — Učnina nizka. Naknadni vpisi, dnevno od 9.—11. Uvodno učnih tečajev — Lichtenurnov zavod.

u. Najlepši spomin — fotografska povečava, tudi po vsaki stari sliki. FOTO BEM, Ljubljana, Wolfova 6.

u. Dijaški, ki se vračajo, dobe instrukcije za razredne izpite. Novi (Turški) trg 5. do 8. do 12. ure. Besedno delo, strogov.

u. Patent »Alpa« — čaj je najboljša pijača v vročih nevarnih dneh.

ZALOŽBA „PLUG“

SE JE PRESCELILA IZ DESODANJIH PROSTOROV NA MIKLOŠIČEVO CESTO ŠTEV. 30

Z Gorenjskega

Dr. Jurij Grabar, znani raziskovalec koroskih krajev, prebivalstva in narodnega blaga, je bil te dni imenovan za honorarnega profesorja na graški univerzi. Predaval bo o koroskem ljudstvu. Najbolj znani sta njegovi knjigi »Koroske pravilnice« ter »Ljudsko življenje na Koroskem«.

Z viteškim križcem železnega križa je bil odlikovan Šimen Grašar iz Temenice v celovškem okraju. Odlikoval se je kot vodja manjšega oddelka SS v bojih pri Bjelgorodi. Izhaja iz diravske družine in je prvi odlikovanec z viteškim križcem v celovškem okraju. Njegova mati, ki je rodila veliko število otrok, je odlikovana z zlatim materinskim križcem.

Občine Breznice ni več. Žirovski župan objavlja v gorenjskem tedniku: Po nalogu šefa civilne uprave za zasedeno ozemlje Koroske in Kranjske se je z dopisom od dne 29. julija 1943 ugodilo mojemu predlogu za spremembo imena občinskega urada Bresnitz v Scherautitz. Občina Bresnitz ne obstoja več in se odslej imenuje Scherautitz.

Prijet zločinec. 13. t. m. popoldne so našli v Celovcu umorjenega na stanovanju 47 let, uslužbenko narodnosocialnega skrbstva Leopoldina Zaufelova. Policija je takoj ugotovila, da je ženo usmrtil mož v noči na 12. avgusta in sicer v hudem prepiru. Z nožem je je ranil v vrat, prsi in glavo. Pokojnica je bila splošno prijetljiva. 65-letnega Franca Zaufela so zaprli.

Velik plen sta nabrala tatinska brata 35-letni Kristijan in 40-letni Leopold Bierbauer, ki sta po Lavantinski dolini prežala za prekanjenim svinjino. Pri nekem kmetu sta ukradla 140 kg svinjine. Drugod pa sta nabrala še drugega plen. Pred celovškim sodiščem sta bila obsojena: Kristijan na osem, Leopold na 15 mesecev ječe.

Občine Breznice ni več. Žirovski župan objavlja v gorenjskem tedniku: Po nalogu šefa civilne uprave za zasedeno ozemlje Koroske in Kranjske se je z dopisom od dne 29. julija 1943 ugodilo mojemu predlogu za spremembo imena občinskega urada Bresnitz v Scherautitz. Občina Bresnitz ne obstoja več in se odslej imenuje Scherautitz.

Prijet zločinec. 13. t. m. popoldne so našli v Celovcu umorjenega na stanovanju 47 let, uslužbenko narodnosocialnega skrbstva Leopoldina Zaufelova. Policija je takoj ugotovila, da je ženo usmrtil mož v noči na 12. avgusta in sicer v hudem prepiru. Z nožem je je ranil v vrat, prsi in glavo. Pokojnica je bila splošno prijetljiva. 65-letnega Franca Zaufela so zaprli.

Velik plen sta nabrala tatinska brata 35-letni Kristijan in 40-letni Leopold Bierbauer, ki sta po Lavantinski dolini prežala za prekanjenim svinjino. Pri nekem kmetu sta ukradla 140 kg svinjine. Drugod pa sta nabrala še drugega plen. Pred celovškim sodiščem sta bila obsojena: Kristijan na osem, Leopold na 15 mesecev ječe.

IZŠLA JE

»DOBRA KNJIGA« za mesec avgust: Paul de Kruif.

„BORCI PROTI SMRTI“

V poglavjih, ki se citajo kakor napet roman, riše Paul de Kruif življenje, delo in borbo dobrotokov dvojnega rodu, ki so živel v svoji sposobnosti in si, vseh tudi svoje zdravje in življenje, v boju proti do takrat neodvzljivim boleznim. »Borci proti smrti« so prevedeni že v skoraj vse književne jezike. Slovenski prevod je oskrbel znani kirurg in medicinski pisatelj dr. Mirko Černič.

V nadrobni prodaji se dobe »Borci proti smrti« v upravi »Jutra« in »Slovenskega nagrada« ter v vseh knjigarnah. Broširana knjiga velja 13 fr, vezana in na najboljšem papirju tiskana pa 28 fr.

RADIO LJUBLJANA

TOREK, 24. AVGUSTA 1943:

7.30: Slovenska glasba. — 8.00: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 12.20: Pločbe. — 12.30: Poročila v slovenski. — 12.45: Lohka glasba. — 13.00: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 13.15: Koncert. — 13.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 13.45: Pisanja glasba. — 14.00: Poročila v italijanski. — 14.10: Koncert. — 14.20: Pisanja glasba. — 14.30: Poročila v slovenski. — 14.45: Pisanja glasba. — 14.50: Poročila v italijanski. — 15.00: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 15.15: Koncert. — 15.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 15.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 15.40: Koncert. — 15.50: Pisanja glasba. — 16.00: Poročila v italijanski. — 16.10: Koncert. — 16.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 16.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 16.40: Koncert. — 16.50: Pisanja glasba. — 17.00: Poročila v italijanski. — 17.10: Koncert. — 17.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 17.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 17.40: Koncert. — 17.50: Pisanja glasba. — 18.00: Poročila v italijanski. — 18.10: Koncert. — 18.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 18.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 18.40: Koncert. — 18.50: Pisanja glasba. — 19.00: Poročila v italijanski. — 19.10: Koncert. — 19.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 19.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 19.40: Koncert. — 19.50: Pisanja glasba. — 20.00: Poročila v italijanski. — 20.10: Koncert. — 20.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 20.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 20.40: Koncert. — 20.50: Pisanja glasba. — 21.00: Poročila v italijanski. — 21.10: Koncert. — 21.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 21.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 21.40: Koncert. — 21.50: Pisanja glasba. — 22.00: Poročila v italijanski. — 22.10: Koncert. — 22.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 22.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 22.40: Koncert. — 22.50: Pisanja glasba. — 23.00: Poročila v italijanski. — 23.10: Koncert. — 23.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 23.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 23.40: Koncert. — 23.50: Pisanja glasba. — 24.00: Poročila v italijanski. — 24.10: Koncert. — 24.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 24.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 24.40: Koncert. — 24.50: Pisanja glasba. — 25.00: Poročila v italijanski. — 25.10: Koncert. — 25.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 25.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 25.40: Koncert. — 25.50: Pisanja glasba. — 26.00: Poročila v italijanski. — 26.10: Koncert. — 26.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 26.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 26.40: Koncert. — 26.50: Pisanja glasba. — 27.00: Poročila v italijanski. — 27.10: Koncert. — 27.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 27.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 27.40: Koncert. — 27.50: Pisanja glasba. — 28.00: Poročila v italijanski. — 28.10: Koncert. — 28.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 28.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 28.40: Koncert. — 28.50: Pisanja glasba. — 29.00: Poročila v italijanski. — 29.10: Koncert. — 29.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 29.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 29.40: Koncert. — 29.50: Pisanja glasba. — 30.00: Poročila v italijanski. — 30.10: Koncert. — 30.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 30.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 30.40: Koncert. — 30.50: Pisanja glasba. — 31.00: Poročila v italijanski. — 31.10: Koncert. — 31.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 31.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 31.40: Koncert. — 31.50: Pisanja glasba. — 32.00: Poročila v italijanski. — 32.10: Koncert. — 32.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 32.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 32.40: Koncert. — 32.50: Pisanja glasba. — 33.00: Poročila v italijanski. — 33.10: Koncert. — 33.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 33.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 33.40: Koncert. — 33.50: Pisanja glasba. — 34.00: Poročila v italijanski. — 34.10: Koncert. — 34.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 34.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 34.40: Koncert. — 34.50: Pisanja glasba. — 35.00: Poročila v italijanski. — 35.10: Koncert. — 35.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 35.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 35.40: Koncert. — 35.50: Pisanja glasba. — 36.00: Poročila v italijanski. — 36.10: Koncert. — 36.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 36.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 36.40: Koncert. — 36.50: Pisanja glasba. — 37.00: Poročila v italijanski. — 37.10: Koncert. — 37.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 37.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 37.40: Koncert. — 37.50: Pisanja glasba. — 38.00: Poročila v italijanski. — 38.10: Koncert. — 38.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 38.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 38.40: Koncert. — 38.50: Pisanja glasba. — 39.00: Poročila v italijanski. — 39.10: Koncert. — 39.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 39.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 39.40: Koncert. — 39.50: Pisanja glasba. — 40.00: Poročila v italijanski. — 40.10: Koncert. — 40.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 40.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 40.40: Koncert. — 40.50: Pisanja glasba. — 41.00: Poročila v italijanski. — 41.10: Koncert. — 41.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 41.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 41.40: Koncert. — 41.50: Pisanja glasba. — 42.00: Poročila v italijanski. — 42.10: Koncert. — 42.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 42.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 42.40: Koncert. — 42.50: Pisanja glasba. — 43.00: Poročila v italijanski. — 43.10: Koncert. — 43.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 43.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 43.40: Koncert. — 43.50: Pisanja glasba. — 44.00: Poročila v italijanski. — 44.10: Koncert. — 44.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 44.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 44.40: Koncert. — 44.50: Pisanja glasba. — 45.00: Poročila v italijanski. — 45.10: Koncert. — 45.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 45.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 45.40: Koncert. — 45.50: Pisanja glasba. — 46.00: Poročila v italijanski. — 46.10: Koncert. — 46.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 46.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 46.40: Koncert. — 46.50: Pisanja glasba. — 47.00: Poročila v italijanski. — 47.10: Koncert. — 47.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 47.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 47.40: Koncert. — 47.50: Pisanja glasba. — 48.00: Poročila v italijanski. — 48.10: Koncert. — 48.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 48.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 48.40: Koncert. — 48.50: Pisanja glasba. — 49.00: Poročila v italijanski. — 49.10: Koncert. — 49.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 49.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 49.40: Koncert. — 49.50: Pisanja glasba. — 50.00: Poročila v italijanski. — 50.10: Koncert. — 50.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 50.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 50.40: Koncert. — 50.50: Pisanja glasba. — 51.00: Poročila v italijanski. — 51.10: Koncert. — 51.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 51.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 51.40: Koncert. — 51.50: Pisanja glasba. — 52.00: Poročila v italijanski. — 52.10: Koncert. — 52.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 52.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 52.40: Koncert. — 52.50: Pisanja glasba. — 53.00: Poročila v italijanski. — 53.10: Koncert. — 53.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 53.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 53.40: Koncert. — 53.50: Pisanja glasba. — 54.00: Poročila v italijanski. — 54.10: Koncert. — 54.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 54.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 54.40: Koncert. — 54.50: Pisanja glasba. — 55.00: Poročila v italijanski. — 55.10: Koncert. — 55.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 55.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 55.40: Koncert. — 55.50: Pisanja glasba. — 56.00: Poročila v italijanski. — 56.10: Koncert. — 56.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 56.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 56.40: Koncert. — 56.50: Pisanja glasba. — 57.00: Poročila v italijanski. — 57.10: Koncert. — 57.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 57.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 57.40: Koncert. — 57.50: Pisanja glasba. — 58.00: Poročila v italijanski. — 58.10: Koncert. — 58.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 58.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 58.40: Koncert. — 58.50: Pisanja glasba. — 59.00: Poročila v italijanski. — 59.10: Koncert. — 59.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 59.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 59.40: Koncert. — 59.50: Pisanja glasba. — 60.00: Poročila v italijanski. — 60.10: Koncert. — 60.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 60.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 60.40: Koncert. — 60.50: Pisanja glasba. — 61.00: Poročila v italijanski. — 61.10: Koncert. — 61.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 61.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 61.40: Koncert. — 61.50: Pisanja glasba. — 62.00: Poročila v italijanski. — 62.10: Koncert. — 62.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 62.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 62.40: Koncert. — 62.50: Pisanja glasba. — 63.00: Poročila v italijanski. — 63.10: Koncert. — 63.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 63.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 63.40: Koncert. — 63.50: Pisanja glasba. — 64.00: Poročila v italijanski. — 64.10: Koncert. — 64.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 64.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 64.40: Koncert. — 64.50: Pisanja glasba. — 65.00: Poročila v italijanski. — 65.10: Koncert. — 65.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 65.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 65.40: Koncert. — 65.50: Pisanja glasba. — 66.00: Poročila v italijanski. — 66.10: Koncert. — 66.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 66.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 66.40: Koncert. — 66.50: Pisanja glasba. — 67.00: Poročila v italijanski. — 67.10: Koncert. — 67.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 67.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 67.40: Koncert. — 67.50: Pisanja glasba. — 68.00: Poročila v italijanski. — 68.10: Koncert. — 68.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 68.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 68.40: Koncert. — 68.50: Pisanja glasba. — 69.00: Poročila v italijanski. — 69.10: Koncert. — 69.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 69.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 69.40: Koncert. — 69.50: Pisanja glasba. — 70.00: Poročila v italijanski. — 70.10: Koncert. — 70.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 70.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 70.40: Koncert. — 70.50: Pisanja glasba. — 71.00: Poročila v italijanski. — 71.10: Koncert. — 71.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 71.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 71.40: Koncert. — 71.50: Pisanja glasba. — 72.00: Poročila v italijanski. — 72.10: Koncert. — 72.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 72.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 72.40: Koncert. — 72.50: Pisanja glasba. — 73.00: Poročila v italijanski. — 73.10: Koncert. — 73.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 73.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 73.40: Koncert. — 73.50: Pisanja glasba. — 74.00: Poročila v italijanski. — 74.10: Koncert. — 74.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 74.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 74.40: Koncert. — 74.50: Pisanja glasba. — 75.00: Poročila v italijanski. — 75.10: Koncert. — 75.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 75.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 75.40: Koncert. — 75.50: Pisanja glasba. — 76.00: Poročila v italijanski. — 76.10: Koncert. — 76.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 76.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 76.40: Koncert. — 76.50: Pisanja glasba. — 77.00: Poročila v italijanski. — 77.10: Koncert. — 77.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 77.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 77.40: Koncert. — 77.50: Pisanja glasba. — 78.00: Poročila v italijanski. — 78.10: Koncert. — 78.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 78.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 78.40: Koncert. — 78.50: Pisanja glasba. — 79.00: Poročila v italijanski. — 79.10: Koncert. — 79.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 79.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 79.40: Koncert. — 79.50: Pisanja glasba. — 80.00: Poročila v italijanski. — 80.10: Koncert. — 80.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 80.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 80.40: Koncert. — 80.50: Pisanja glasba. — 81.00: Poročila v italijanski. — 81.10: Koncert. — 81.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 81.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 81.40: Koncert. — 81.50: Pisanja glasba. — 82.00: Poročila v italijanski. — 82.10: Koncert. — 82.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 82.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 82.40: Koncert. — 82.50: Pisanja glasba. — 83.00: Poročila v italijanski. — 83.10: Koncert. — 83.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 83.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 83.40: Koncert. — 83.50: Pisanja glasba. — 84.00: Poročila v italijanski. — 84.10: Koncert. — 84.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 84.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 84.40: Koncert. — 84.50: Pisanja glasba. — 85.00: Poročila v italijanski. — 85.10: Koncert. — 85.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 85.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 85.40: Koncert. — 85.50: Pisanja glasba. — 86.00: Poročila v italijanski. — 86.10: Koncert. — 86.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 86.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 86.40: Koncert. — 86.50: Pisanja glasba. — 87.00: Poročila v italijanski. — 87.10: Koncert. — 87.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 87.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 87.40: Koncert. — 87.50: Pisanja glasba. — 88.00: Poročila v italijanski. — 88.10: Koncert. — 88.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 88.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 88.40: Koncert. — 88.50: Pisanja glasba. — 89.00: Poročila v italijanski. — 89.10: Koncert. — 89.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 89.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 89.40: Koncert. — 89.50: Pisanja glasba. — 90.00: Poročila v italijanski. — 90.10: Koncert. — 90.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 90.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 90.40: Koncert. — 90.50: Pisanja glasba. — 91.00: Poročila v italijanski. — 91.10: Koncert. — 91.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 91.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 91.40: Koncert. — 91.50: Pisanja glasba. — 92.00: Poročila v italijanski. — 92.10: Koncert. — 92.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 92.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 92.40: Koncert. — 92.50: Pisanja glasba. — 93.00: Poročila v italijanski. — 93.10: Koncert. — 93.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 93.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 93.40: Koncert. — 93.50: Pisanja glasba. — 94.00: Poročila v italijanski. — 94.10: Koncert. — 94.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 94.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 94.40: Koncert. — 94.50: Pisanja glasba. — 95.00: Poročila v italijanski. — 95.10: Koncert. — 95.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 95.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 95.40: Koncert. — 95.50: Pisanja glasba. — 96.00: Poročila v italijanski. — 96.10: Koncert. — 96.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 96.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 96.40: Koncert. — 96.50: Pisanja glasba. — 97.00: Poročila v italijanski. — 97.10: Koncert. — 97.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 97.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 97.40: Koncert. — 97.50: Pisanja glasba. — 98.00: Poročila v italijanski. — 98.10: Koncert. — 98.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 98.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 98.40: Koncert. — 98.50: Pisanja glasba. — 99.00: Poročila v italijanski. — 99.10: Koncert. — 99.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 99.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 99.40: Koncert. — 99.50: Pisanja glasba. — 100.00: Poročila v italijanski. — 100.10: Koncert. — 100.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 100.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 100.40: Koncert. — 100.50: Pisanja glasba. — 101.00: Poročila v italijanski. — 101.10: Koncert. — 101.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 101.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 101.40: Koncert. — 101.50: Pisanja glasba. — 102.00: Poročila v italijanski. — 102.10: Koncert. — 102.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 102.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 102.40: Koncert. — 102.50: Pisanja glasba. — 103.00: Poročila v italijanski. — 103.10: Koncert. — 103.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 103.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 103.40: Koncert. — 103.50: Pisanja glasba. — 104.00: Poročila v italijanski. — 104.10: Koncert. — 104.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 104.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 104.40: Koncert. — 104.50: Pisanja glasba. — 105.00: Poročila v italijanski. — 105.10: Koncert. — 105.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 105.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 105.40: Koncert. — 105.50: Pisanja glasba. — 106.00: Poročila v italijanski. — 106.10: Koncert. — 106.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 106.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 106.40: Koncert. — 106.50: Pisanja glasba. — 107.00: Poročila v italijanski. — 107.10: Koncert. — 107.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 107.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 107.40: Koncert. — 107.50: Pisanja glasba. — 108.00: Poročila v italijanski. — 108.10: Koncert. — 108.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 108.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 108.40: Koncert. — 108.50: Pisanja glasba. — 109.00: Poročila v italijanski. — 109.10: Koncert. — 109.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 109.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 109.40: Koncert. — 109.50: Pisanja glasba. — 110.00: Poročila v italijanski. — 110.10: Koncert. — 110.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 110.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 110.40: Koncert. — 110.50: Pisanja glasba. — 111.00: Poročila v italijanski. — 111.10: Koncert. — 111.20: Orkester vodi dirigent Gallino. — 111.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 111.40: Koncert. — 111.50: Pisanja glasba. — 112.00: Poročila v italijanski. — 11

Imenovanje komisarija pokrajinskega Dopolavora

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. Kr. ukaza z dne 3. maja 1941 št. 291. preverjenega v zakon z dne 27. aprila 1943 št. 385, upoštevajoč potrebo, da se zagotovi redno upravljanje Pokrajinskega Dopolavora, odloča:

Por. Mario Manžinič, pek, Armada, šolski nadzornik, se imenuje za komisarija Pokrajinskega Dopolavora z nalogo, da skrbi za redno upravljanje ustanove s posebnimi osebami na pomoč vojaštvu.

Ljubljana, 15. avgusta 1943.

Visoki komisar: Gen. Rihard Moizo.

Začasna vojna doklada za pripravniške in državni in banovinski službi

»Službeni list« z dne 21. t. m. objavlja naslednja »Navodila« za izvajanje navedbe z dne 31. avgusta 1942 št. 171 o doletitvi začasne vojne doklade pripravnikov:

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. Kr. ukaza z dne 3. maja 1941 št. 291. preverjenega v zakon z dne 27. aprila 1943 št. 385, glede na navedbo z dne 5. julija 1941 št. 60, z dne 25. januarja 1942 št. 9, z dne 26. maja 1942 št. 100 in z dne 31. avgusta 1942 št. 171, glede na odločbo z dne 15. septembra 1942 št. 90, odloča:

Člen 1. Pripravniški državne in banovinske uprave iz prejšnje vladavine obdržijo prejemke, ki so jih imeli na dan 11. aprila 1941, zvršujejo pa se jim za 30% od 1. julija 1941 in za 43% od 1. decembra 1941.

Novi prejemki na plači in osebnih draginskih dokladih ne smejo v čistem znesku presegati zneska L. 897.— v prvi kategoriji, L. 764.— v drugi kategoriji in L. 481.— v tretji kategoriji.

Membnostno razliko med zneskom dosežanih prejemkov in prejemkom po tem predpisu obrzira pripravnik od osebam in je ta razlika vstevna od morebitnih poznejših povzkih.

Člen 2. Za pripravniške veljajo, kolikor so združljiva s predpisi prednjega člena 1., izvršila razvoja po odločbi z dne 15. septembra 1942 št. 90.

Ljubljana, 26. avgusta 1943.

Visoki komisar: Gen. Rihard Moizo.

Gospodarstvo

Razširjenje predpisov o izkoriščanju žitnega pridelka na krompir, fižol in laneno seme

Smatrajoč za uместno, da se razširijo predpisi o izkoriščanju žitnega pridelka tudi na druge kmetijske pridelke je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na navedbo s predpisi o žetvi in namembni žita z dne 4. julija t. l. izdal naredbo o razširjenju predpisov o izkoriščanju žitnega pridelka na krompir, suhi fižol in laneno seme.

Naredba določa, da se predpisi naredbe z dne 4. julija 1943 št. 74 o žetvi in namembni žita razširijo tudi na krompir, suhi fižol in laneno seme. Ta naredba je bila objavljena v »Službenem listu« z dne 21. t. m. in je od tega dne v veljavi.

Razširjenje predpisov naredbe z dne 4. julija 1943 št. 74 o žetvi in namembni žita pomeni, da so odsej poleg žita in koruze tudi krompir, suhi fižol in laneno seme pod zapor na razpolago Prevodu in so od te zapore izvzete le količine za družinsko potrebno pridelovalcev ter njihovih kmetijskih delavcev ter količine za setev in za rezo živine po pogojih, ki jih bo določil Visoki komisar z odlokom. Količine, ki se puste pridelovalcem na razpolago za družinske potrebe, za setev in za rezo živine se po nikakršnem naslovu ne smejo odstopiti drugim in jih tudi pridelovalci ali imetniki ne smejo uporabiti za druge namene. Tudi presežki nad količinami, dovoljenimi za potrebe pridelovalcev, ostanejo pod zapor in na razpolago Prevodu, ki mu je treba te presežke javiti v desetih dneh, ko se presežek ugotovi. V zapor obsejani pridelki se ne smejo porabiti, prodati ali odstopiti niti se ne smejo odvažati drugače kakor za pobraščene namene. Pridelovalci morajo pridelke hraniti do oddaje Prevodu ali dočenim tvevdam, na krajih, ob pogojih in v rokih, kakor bo določil Prevod. Po ugotovitvi površine posevkov, ki jo bo izvršil kmetijski oddelek Visoke komisariata v sporazumu s Prevodom in občinskimi preskrbovalnimi uradi, bo sporodil Prevod posebnim pridelovalcem, koliko pridelka so dolžni oddati.

Minimalne mezde za delavce pri javnih delih

Smatrajoč za uместno, da se določijo nove minimalne mezde, ki se morajo plačevati pri javnih stavbenih delih, ki jih izvršujejo bodisi zasebni podjetniki ali pa državne in samoupravne ustanove v lastni režiji, in po zaslišanju mnenja prizadetih strokovnih organizacij, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na naredbo o minimalnih mezdah za delojemnike, zaposlene pri javnih delih, z dne 24. novembra 1941, št. 183., in glede na člen 3. naredbe o zaporu mezd z dne 15. januarja 1943, št. 8, izdal naslednje naredbo o minimalnih mezdah za delojemnike, zaposlene pri javnih delih, ki je objavljena v »Službenem listu« z dne 21. avgusta t. l.

Člen 1. Naredbe z dne 24. avgusta 1941, št. 183., o minimalnih mezdah za delojemnike, zaposlene pri javnih delih, se z

Ant. Adamič: 17

Šola v predmestju

Prinesla je škarje in oster kuhinjski nož. Ko pa je bilo treba urezati, se ji je roka tresla ter omahnila. Premislila si je: »Rajši te povedem k zdravniku. Počakajva očet, da se zmenimo.« Stokaje sem odšel na trato pred hišo. Prijateljčki so stali okoli mene, eni so molčali, drugi pa so se norčevali. Najbolj strupen je bil Mile:

»Nima poguma, da bi si sam izrl... še prijeli se ga ne upa, samo piha nanj... Prav lep krap se je ujel.« O, same take zbadljivke, da me je že bolj bolelo... Molčal sem. Zdeli pa mi je šinila v glavo resna misel. Ne, še špikati vrhu vsega se pa res ne dam. Zdal jim pokažem, da se ničesar ne ustrašim. Vem, da me bo trenutno zabolelo, toda potem bo tudi konec trpljenja.

Videl sem, da je okno spodnje, ponavljajne šole odprto. Že prej sem bil pa opazil, da so tudi vrata vanjo na stečaj odprta. Odšel sem v to sobo, stopil k oknu ter premeril višino do zemlje vzdolž. Ko sem se prepričal, da bo šlo, sem pritril »smis« s preklicanim trnkom ob železje na oknu in se povzpela na oknico. Radovedno so se ozirali vame, potem pa se posmejevali. Žane je zajavkala: »Slisite, ubiti se hoče!« Ves besen sem šel na glas:

»Ena, dve, — — — Pri tri« sem se pognal z okna na tla ter se prevrnil po pesku. Bolečina je bila huda, vse stopalo je zakrvavelo, in že sem mislil, da sem si odrgal nekaj prstov. Ne, pa si nisem nobenega, samo kepica me je obvisela na trnku. Ko so videli moje dejanje, so jeli vsi kričati in en glas: »Si ga je že izrl! Z okna je skočil, pa si ga je izrl!« Hitro sem se pobral ter zletel po stopnicah v kuhinjo.

Mati me je posadila na stol ter mi sprala skaleto rano. Ko so ji pripovedovali o mojem junaštvu, ni hotela verjeti. Ker pa so vsi trdili eno in isto, me je ogle dovala z vseh strani. Smehljala se je, za njo so se jeli smejati vsi drugi, naposled pa tudi jaz, toda jaz res prav iz srca; bil sem srečen, da sem se znebil preklicane harpune. Ko je oče čul to zgodbo, je dejal: »Zelo tvegana je taka reč. Preveč poguma je brez razuma.« Mati mu ni pri-trdila, ugovarjala pa tudi ni kaj prida.

Teden dni nisem šel k vodi, ker mi je oče dopovedal, da si rano lahko zastrupim. Ostal sem torej doma. Potolžil sem se, saj je bilo tudi okoli cerkve mnogo zanimivosti, kakor metulji, hrošči in pajki, dolgokrake suhe južine in drugo. Pod neko opako sem nekoč zalotil velikega, kovinsko se lesketajočega hrošča. Ko sem ga oprezno prijel, sem si ga blizje ogledal. Tedaj pa mi je nesnaga štrknil v obraz rumeno, jedko tekočino, da me je zašče-

veljavnostjo od 1. avgusta 1943. spremeni-takole:

1.) Za delojemnike, zaposlene pri javnih delih, ki jih izvršujejo bodisi zasebni stavbeni podjetniki ali državne in samoupravne ustanove v lastni režiji, veljajo naslednje minimalne mezde:

2.) Za navadne delavce do 18 let 4 lire na uro, nad 18 let 4,50 lire na uro;

3.) Za kvalificirane delavce z manj kakor enoletno zaposlitvijo v stroki 5,50 lire na uro, nad 18 let 4,50 lire na uro; v stroki 6,30 lire na uro;

4.) Za predelavce navadnih delavcev 5 lir na uro;

5.) Za predelavce kvalificiranih delavcev 7 lir na uro.

Pred obilno vinsko letino v Evropi

Prejšnji teden smo poročali, da se po sedanjem stanju vinogradov v Italiji čeni, da bo letošnja vinska letina dala 43 do 44 milijonov hektolitrov vina, to je za 8 do 9 milijonov hektolitrov več kakor v lanskem letu. V zvezi z dobrimi izgledi za novo vinsko letino so bile izdane že razne glajave v prometu z vinom.

Tudi v drugih evropskih državah pričakujejo letos prav obilno vinsko letino, zlasti v Franciji, kjer se čenitve gibljejo na višini 50 milijonov hektolitrov nasproti 34 milijonov hektolitrov v lanskem letu. Ko je bil pridelček zelo slab. Zaradi slabe lanske letine je bila lani francoska vlada prisiljena strogo racioniirati trošino vina. Letošnja letina bo dala približno toliko kakor obilni letnik 1937. Obeta se tudi prav dobra kakovost vina spriču toplega in ugodnega vremena.

V Španiji je glede na pričakovano dobro leto prišlo že do popuščanja cen na vinskem trgu, ker je v prvi roki se precej lanskega pridelka in ker pričakujejo, da bo letošnji pridelček tudi kakovostno boljši. — Madžarska je imela že lani prav obilno vinsko letino, letos pa zopet kaže, da bo letina obilna. Zato je nastopilo znova veliko povpraševanje po sodih. Prizadevanje gre za tem, da bo v jeseni na razpolago prav vsa razpoložljiva vinska posoda. Glede na veliko povpraševanje se je tudi cena novim sodom znatno dvignila.

V zvezi z vinsko letino so zanimiva tudi prizadevanja v raznih evropskih državah, da se čimbolj izkoristijo grozdne pečke za pridobivanje olja. Po francoskih kalkulacijah se lahko dobi iz ene tone grozdnih pečk 25 litrov olja. V departementu Loire so pravkar zgradili prve naprave za stiskanje grozdnih pečk in bodo v kratkem dogotovljene še nadaljnje naprave, tako da bodo samo v tem departementu pridobili iz grozdnih pečk 1000 ton olja.

GOSPODARSKE VESTI

»Približek na cene lesa pri veletrgovcih. Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je po zaslišanju Pokrajinskega sveta korporacij in Zveze delodajalcev določil zasluge veletrgovcev z lesom pri prodaji lesa, ki ne izvira iz lastne proizvodnje. K maksimalnim cenam za les, ki so določene z naredbo z dne 26. junija 1942, št. 133., smejo veletrgovci, če prodajajo les, ki ne izvira iz lastne proizvodnje, pribiti kot zasluge 7%. Pri prodaji lesa lastne proizvodnje ostanejo nespremenjene cene navedene cenika, četudi ga prodajajo veletrgovci. Če je v smislu odredbe člena 4. naredbe z dne 9. maja 1941, objavljen v prodajnem prostoru. Prekoračenje teh najvišjih cen se kaznuje po uredbi o cenah v zvezi z naredbo od 26. januarja 1942, št. 8.

»Iz združnega registra. Pri Samopomoči učiteljskih otrok v Ljubljani, zadrugi s o. l., je bila izbrana članica upravnega odbora, Rosa Ribičič, vpisana pa Jela Likar, učiteljica v Ljubljani. Pri stavbnih združenjih »Prosvetni dom« v Novem mestu sta bila izbrana članica upravnega odbora Matija Abec in Zinka Bajžet, vpisana pa Ivan Mihevc, odvetniški pripravnik in Jožica Pečan, privatna uradnica, oba iz Novega mesta.

»Seznami davčnih osnov branjarji od črke A do K so razgrnjeni v mestnem odpravnstvu od 8. septembra t. l. Seznami davčnih osnov branjarji od črke L do Z so pa razgrnjeni od 9. septembra t. l. v mestnem odpravnstvu v III. nadstropju magistratne hiše za vodnjakom.

Vpliv podnebja na delovno sposobnost

Nobenega dvoma ni, da je med podnebnimi razmerami in delovno sposobnostjo naka zveza. Vsakdo ve iz lastnega izkustva, da je prav majhne razlike v temperaturi vplivajo pozitivno ali pa negativno na človeško delavnost.

V zadnjem času so zaradi tega začeli proučevati tako imenovane »delovne klimate«. Te preiskave so se delale sistematično s pomočjo posebnih aparatov. Naprave so pokazale, da se pri zvišanju temperature od 20 na 24 stopinj telesna zmogljivost skrči za 15 odstotkov. Če pa se zviša temperatura na 30 stopinj, pade delovna sposobnost še za nadaljnjih 30 odstotkov. Velikega pomena je poleg temperature tudi vlaga v zraku. Če preseže vlaga svojo višinsko stopnjo, t. j. 60 odstotkov, potem leže na človeka takšna mōra, da zaradi njene teže omahnejo moči.

Vse te poskuse so delali v tako imenovanih »klimatskih celicah«, kjer je mogoče z raznimi sredstvi vplivati na klimo. Ti poskusi so, zlasti važni za kontrolo dela v tvornicah in pisarnah. Dosedanje ugotovitve kažejo, da se delo najugodnejše razvija pri temperaturi od 14 do 17 stopinj Celzija. Posebno važna pa je ugotovitev, da ni brez pomena, če je temperatura vedno na isti stopnji. Dobro je, če se temperatura menja. To menjavanje temperature v določenih mejah ugodno vpliva in pospešuje delovno sposobnost. Idealna klima za delo je v tistih prostorih, kjer je v ranih jutrajnih urah približno 17°C ter se ta temperatura v teku dneva zniža najprej na 14°C ter se proti poludnevju zopet dvigne na 17°C.

Izkustvo pravi, da se ljudje na zemlji ne razlikujemo samo po rasi pripadnosti, temveč tudi po drugih lastnostih. Delovna sposobnost ljudi je v raznih delih sveta zelo različna. Praksa kaže, da je evropsko belo pleme najbolj prilagodljivo na svetu. Evropec vzdrži delo v kolonijah ter v polarnih pasovih. Organizmu bele rase pa ne prija utrujajoča enakomernost tropske ali mrzle klime, marveč stalna menjava temperature, ki povzroča st mulacijo organizma.

Zelo pomembno je tudi vprašanje podnebja v stanovanju. Dejali smo že, da so najugodnejši pogoji za človeško delo tisti, kjer se polarne in tropske zračne struje neprestano menjavajo. S tem se ustvarja dviganje in padanje temperature ter nastajajo ugodni pogoji za organizem, vprežen v delo. Človek preživi velik del svojega življenja v stanovanju, zato ni brez pomena, kakšne so klimatske razmere v stanovanju. Presušeno stanovanje ne ustreza zahtevam človeškega organizma. Potrebna nam je neka določena količina vlage, v kateri človeški organizem bolje reagira na vse pojave. Najugodnejši pogoji za življenje v stanovanju so tisti, kjer znaša temperatura od 16,5 do 22,9 stopinj. Seveda ne sme biti ta temperatura vedno enaka. Tudi tu so potrebne spremembe, kajti vsakih je organizmu potreben suh zrak, drugič pa zopet vlažnejše podnebje.

Okoli graščine se tudi še danes razprostira razsečen park, ki pa ni niti senca onega, ki smo ga poznali mi: romantičen, zasajen gaj, skrbno negovan, kakor počesani nadisavljeni raj. Na levo od mostu je kraj njega še kapelica, a je revica zanemarjena in zapuščena; takrat pa so to zaljšale vedno sveže vrtnice, a ob znožju se je prelival ptoček. Z belim peskom posuta pot je vabila v senco gabrov, hrastov in jelš. Ondi je iz majhnega obzidja izvirala bister studenček, ki je napajal s kristalno čisto, pitno vodo tihe, ko safir leskeče, s smaragdno zelenjem obrobljene baje. Opazno, tipaje smo se pomikali po prstih do njh, da ne bi prežgodaj spilišili in prepodili dolgi, pol svetlihi pol temnih količev: tik pod vodno gladino nepremično ležalihi, na plen prečehi — ščuk. Zun! je zašumelo, zavalovilo, ribe pa so se ko pišce pognale v zavetje, v daljine globine. Prispel si do prvega, do drugega balkončka, ki je pod pošumevalnimi vejami molel nad jezerom. — Da, na enem teh balkončkov, na klopi, sta se vsak drugi večer sestajala rdečelčna Marička, spletična iz grada, pa njen fant, nobel žane iz Ljubljane. Dvoril ji je ter se ji laskal z jezikom, namazanem z medom, — če ži ni vrtil zlatorumene smotke v ustih. Dekle pa je naslajalo svojo glavo z rdečo rožo v skodranih laskih na njegove široke prsi ter prisluškovala nemirnemu utripu njegovega gorečega, toda nestanovitnega

Kar na hitro smo se zmenili, pa jo uredili po prašni Zaloški cesti na Fužine, njegovega gorečega, toda nestanovitnega

Kultura

Knjiga o boreih proti smrti

Dobra knjiga je izdala kot 11. zvezek svojih mesečnih publikacij knjigo Paula de Kruifa »Borei proti smrti, slavna dejanja velikih prirodoslovcov in zdravnikov«. V vrsti romanov, ki so jih bili doslej delni bralci te priljubljene knjižne zbirke, je Paul de Kruij izjema: Njegovo pripovedovanje ni fantazijsko, ne teži po močni iznajdljivosti, nas ne seznaja s fiktivnimi osebam, marveč se trdno oklepa doganjenih dejstev in življenjskih podatkov o resničnih osebah. In vendar odtehta po svoji mikavnosti kopico fantazjskih romanov: V današnjem času nas ni treba posebej prepričevati, da je življenje samo velika »manipulacija«. Le-to ne izniči dogodkov, ampak jih ustvarja. Zato so dobro spisan življenjski takisto »romani«. V tej knjigi jih je devet in vsak je po svoje zanimiv, a vsi skupaj so zabavni in poučni hkrati.

Paul de Kruij je v svoji knjigi »Men againt death« obdelal življenje deveterice zaslužnih bojevnikov zoper smrt. Izvirni in prevodi v razne jezike so se razširili po svetu; knjiga sodi med tiste, ki so nekako značilne za dobo, v kateri je nastala. Pred štiridesetimi, petdesetimi leti niso pisali življenjskih spisov slavnih zdravnikov tako, kakor jih piše ta Američan nizozemskega rodu. Njegov slog je slog sodobne publicistike, ki se je naučila p-sati za široke sloje, vendar za razliko od nekdanjih popularizatorjev ne mara preveč znižati ravn in ne sklepati kompromisov s povprečnim okusom. V svoji težnji po živahih in nazornih opisih, po lahko umljivi razlagi obravnavanih problemov in po slovesno izlikanem slogu ne prihaja de Kruij navsiki z znanostjo in z zahtevno po resnem, odgovornem obravnavanju medicinskih pojavov. Kljub temu so njegove knjige učnokovale senzacionalno. Vzbudil je široko zanimanje za stvari, ki so bile dotihmal znane samo strokovnjakom: za odkrivanje bacilov, za vztrajno in težko raziskovalsko delo z mikroskopi, za utrudljive poskuse s živimi in z ljudmi, ki bi brez njih ne mogla napredovati zdravniška znanost. De Kruij ne piše romaniziranih življenjskih spisov, vendar je v svojih življenjskih dokaj blizu tej razširjeni obsejnosti stvari. Imajo očitno sposobnost živga in učinkovitega pripovedovanja o tem, kar je pri teh medicinskih novcih, raziskovalcih in eksperimentatorjih najzanimivejše in najzanimivejše. Njegove resnične istorije zagrabijo bralca še bolj kakor dobro spisane fantsijske zgodbe. In kar je posebno važno: človek se ob njih marsikaj nauči.

V slovensko izdajo »Borei proti smrti«, izdajo, ki je bila morala upoštevati cene in obdnost, so bili sprejeti res najzanimivejši življenjski spisi, in ti so prevredni v celoti. Predsednik je to spis o rešitvi mater Semmelweis, ki je bilaven pripomoček k znanstvenju umrljivosti porodnič po vsem omiknem svetu; dalje o odkritju učinkovitega zdravila za sladkorno bolezen Bantingu, ki je l. 1921 podaril človeštvu insulini in tako obvaroval smrti milijone diabetikov; potem spis o Minotu, ki je pred necelemi 20. leti odkril v uživanju jeter znesljivo sredstvo zoper uničujočo perniciozno anemijo. V drugem delu knjige so življenjski spisi treh z mikroskopom in epruveto oboježenih raziskovalcev: Schaudinna, ki je odkril »bleda demenca«, povzročitelja sfilisa; Bordeta »oznanjevalca usode«, ki je pokazal pota k spoznavanju in zdravljenju te strašne bolezni in Wagnerja-Jaurega, ki je doglal, da je mogoče z visoko vredno premagati najtežje posledice sil človeškega obolenja — progresivno paralizno. Tretji del obsega biografije treh zdravnikov s soncem: Flensna, ki je prvi izdal umetno srce in začel z njim zdravliti kožno tuberkulozo, Rolliera, ki je dosegel čudeže v zdravljenju kostne tuberkuloze z visokopodoben soncem in Strandberga, ki je zopet iznajdljivo umetno srce in razširil zdravljenje s tem pripomočkom tudi na boleznj grla.

V Slovenčev knjižnici (zv. 53.) je izšel prvi del izvirnega romana Radislava Rudana »Argonavti«. Pisatelj se je s svojo pripovedno fantazijo polotil v našim lep-slovju kaj nenavadne zgodovinske tvarine: izbral si je staro minijsko bajko o Jazonu in Argonavtihi, — ena njenih variant se dotika tudi slovenskih tal — in jo razpredel v zgodovinsko-avanturističen roman. Pri tem je sprejel za izhodišče utemeljeno sodbo, da je ta bajka odmev resničnih življenj, ki so se zgodili nekako pred 3200 leti, in da je mistično-simbolična primes, ki spremlja bajko o Argonavtihi na njeni poti skozi antično slovstvo, nastala v poznejših časih. Zato pravi pisatelj v uvodni besedi: »Mož namen je bil od vsega začetka očistiti dogodivšine Argonavtov vsega pravičnega in nemogočega ter jih opisi tako življenjsko stvarno, kakor so jih pojmovali stari Grki v svojem prvem zgodovinskem obdobju.« Spričo številnih izraž je imel slovenski pisatelj dovolj možnosti, da je junaska in odkriteljska dejanja Argonavtov po svoje mešal in spletal.

Presoja tega romana, ki je po značaju in slovstveni višini še najbližji tipu romana-feljtona, bo olajšana tedaj, ko bo izšlo celotno delo. Vseko bo mogoče samo poznavalec stare zgodovine presoditi, ali je pisatelj v svoji težnji po opisu življenjske stvarnosti ostal zvest duhu časa in tedanje civilizacije, o kateri ima tudi znanost dokaj skope podatke. Rudana je pri pisanju romana mikala predvsem pustolovska plat minijske bajke, zato jo je skušal s svojim živim kombinacijsko-fantazijskim čutom kar se da izoprti, uživajoč v čistem Goethejevskem »veselju fabuliranja«, in ne meče se za možnosti idejne in umetniške globitve, ki bi se odpirale tudi ob tej tvari. Slovenci imamo zlasti v zgodovinskem žanru le malo romanov-feljtonov, zato bo Rudanov zanimiv poizkus argonavtskega romana ustregel vsem, ki iščejo lahkega in prijetnega čtiva. Jože Beranek je opremil knjigo z množico, na antične vzore spominjajočimi risbami.

Okoli graščine se tudi še danes razprostira razsečen park, ki pa ni niti senca onega, ki smo ga poznali mi: romantičen, zasajen gaj, skrbno negovan, kakor počesani nadisavljeni raj. Na levo od mostu je kraj njega še kapelica, a je revica zanemarjena in zapuščena; takrat pa so to zaljšale vedno sveže vrtnice, a ob znožju se je prelival ptoček. Z belim peskom posuta pot je vabila v senco gabrov, hrastov in jelš. Ondi je iz majhnega obzidja izvirala bister studenček, ki je napajal s kristalno čisto, pitno vodo tihe, ko safir leskeče, s smaragdno zelenjem obrobljene baje. Opazno, tipaje smo se pomikali po prstih do njh, da ne bi prežgodaj spilišili in prepodili dolgi, pol svetlihi pol temnih količev: tik pod vodno gladino nepremično ležalihi, na plen prečehi — ščuk. Zun! je zašumelo, zavalovilo, ribe pa so se ko pišce pognale v zavetje, v daljine globine. Prispel si do prvega, do drugega balkončka, ki je pod pošumevalnimi vejami molel nad jezerom. — Da, na enem teh balkončkov, na klopi, sta se vsak drugi večer sestajala rdečelčna Marička, spletična iz grada, pa njen fant, nobel žane iz Ljubljane. Dvoril ji je ter se ji laskal z jezikom, namazanem z medom, — če ži ni vrtil zlatorumene smotke v ustih. Dekle pa je naslajalo svojo glavo z rdečo rožo v skodranih laskih na njegove široke prsi ter prisluškovala nemirnemu utripu njegovega gorečega, toda nestanovitnega

Okoli graščine se tudi še danes razprostira razsečen park, ki pa ni niti senca onega, ki smo ga poznali mi: romantičen, zasajen gaj, skrbno negovan, kakor počesani nadisavljeni raj. Na levo od mostu je kraj njega še kapelica, a je revica zanemarjena in zapuščena; takrat pa so to zaljšale vedno sveže vrtnice, a ob znožju se je prelival ptoček. Z belim peskom posuta pot je vabila v senco gabrov, hrastov in jelš. Ondi je iz majhnega obzidja izvirala bister studenček, ki je napajal s kristalno čisto, pitno vodo tihe, ko safir leskeče, s smaragdno zelenjem obrobljene baje. Opazno, tipaje smo se pomikali po prstih do njh, da ne bi prežgodaj spilišili in prepodili dolgi, pol svetlihi pol temnih količev: tik pod vodno gladino nepremično ležalihi, na plen prečehi — ščuk. Zun! je zašumelo, zavalovilo, ribe pa so se ko pišce pognale v zavetje, v daljine globine. Prispel si do prvega, do drugega balkončka, ki je pod pošumevalnimi vejami molel nad jezerom. — Da, na enem teh balkončkov, na klopi, sta se vsak drugi večer sestajala rdečelčna Marička, spletična iz grada, pa njen fant, nobel žane iz Ljubljane. Dvoril ji je ter se ji laskal z jezikom, namazanem z medom, — če ži ni vrtil zlatorumene smotke v ustih. Dekle pa je naslajalo svojo glavo z rdečo rožo v skodranih laskih na njegove široke prsi ter prisluškovala nemirnemu utripu njegovega gorečega, toda nestanovitnega

Okoli graščine se tudi še danes razprostira razsečen park, ki pa ni niti senca onega, ki smo ga poznali mi: romantičen, zasajen gaj, skrbno negovan, kakor počesani nadisavljeni raj. Na levo od mostu je kraj njega še kapelica, a je revica zanemarjena in zapuščena; takrat pa so to zaljšale vedno sveže vrtnice, a ob znožju se je prelival ptoček. Z belim peskom posuta pot je vabila v senco gabrov, hrastov in jelš. Ondi je iz majhnega obzidja izvirala bister studenček, ki je napajal s kristalno čisto, pitno vodo tihe, ko safir leskeče, s smaragdno zelenjem obrobljene baje. Opazno, tipaje smo se pomikali po prstih do njh, da ne bi prežgodaj spilišili in prepodili dolgi, pol svetlihi pol temnih količev: tik pod vodno gladino nepremično ležalihi, na plen prečehi — ščuk. Zun! je zašumelo, zavalovilo, ribe pa so se ko pišce pognale v zavetje, v daljine globine. Prispel si do prvega, do drugega balkončka, ki je pod pošumevalnimi vejami molel nad jezerom. — Da, na enem teh balkončkov, na klopi, sta se vsak drugi večer sestajala rdečelčna Marička, spletična iz grada, pa njen fant, nobel žane iz Ljubljane. Dvoril ji je ter se ji laskal z jezikom, namazanem z medom, — če ži ni vrtil zlatorumene smotke v ustih. Dekle pa je naslajalo svojo glavo z rdečo rožo v skodranih laskih na njegove široke prsi ter prisluškovala nemirnemu utripu njegovega gorečega, toda nestanovitnega

Okoli graščine se tudi še danes razprostira razsečen park, ki pa ni niti senca onega, ki smo ga poznali mi: romantičen, zasajen gaj, skrbno negovan, kakor počesani nadisavljeni raj. Na levo od mostu je kraj njega še kapelica, a je revica zanemarjena in zapuščena; takrat pa so to zaljšale vedno sveže vrtnice, a ob znožju se je prelival ptoček. Z belim peskom posuta pot je vabila v senco gabrov, hrastov in jelš. Ondi je iz majhnega obzidja izvirala bister studenček, ki je napajal s kristalno čisto, pitno vodo tihe, ko safir leskeče, s smaragdno zelenjem obrobljene baje. Opazno, tipaje smo se pomikali po prstih do njh, da ne bi prežgodaj spilišili in prepodili dolgi, pol svetlihi pol temnih količev: tik pod vodno gladino nepremično ležalihi, na plen prečehi — ščuk. Zun! je zašumelo, zavalovilo, ribe pa so se ko pišce pognale v zavetje, v daljine globine. Prispel si do prvega, do drugega balkončka, ki je pod pošumevalnimi vejami molel nad jezerom. — Da, na enem teh balkončkov, na klopi, sta se vsak drugi večer sestajala rdečelčna Marička, spletična iz grada, pa njen fant, nobel žane iz Ljubljane. Dvoril ji je ter se ji laskal z jezikom, namazanem z medom, — če ži ni vrtil zlatorumene smotke v ustih. Dekle pa je naslajalo svojo glavo z rdečo rožo v skodranih laskih na njegove široke prsi ter prisluškovala nemirnemu utripu njegovega gorečega, toda nestanovitnega

Okoli graščine se tudi še danes razprostira razsečen park, ki pa ni niti senca onega, ki smo ga poznali mi: romantičen, zasajen gaj, skrbno negovan, kakor počesani nadisavljeni raj. Na levo od mostu je kraj njega še kapelica, a je revica zanemarjena in zapuščena; takrat pa so to zaljšale vedno sveže vrtnice, a ob znožju se je prelival ptoček. Z belim peskom posuta pot je vabila v senco gabrov, hrastov in jelš. Ondi je iz majhnega obzidja izvirala bister studenček, ki je napajal s kristalno čisto, pitno vodo tihe, ko safir leskeče, s smaragdno zelenjem obrobljene baje. Opazno, tipaje smo se pomikali po prstih do njh, da ne bi prežgodaj spilišili in prepodili dolgi, pol svetlihi pol temnih količev: tik pod vodno gladino nepremično ležalihi, na plen prečehi — ščuk. Zun! je zašumelo, zavalovilo, ribe pa so se ko pišce pognale v zavetje, v daljine globine. Prispel si do prvega, do drugega balkončka, ki je pod pošumevalnimi vejami molel nad jezerom. — Da, na enem teh balkončkov, na klopi, sta se vsak drugi večer sestajala rdečelčna Marička, spletična iz grada, pa njen fant, nobel žane iz Ljubljane. Dvoril ji je ter se ji laskal z jezikom, namazanem z medom, — če ži ni vrtil zlatorumene smotke v ustih. Dekle pa je naslajalo svojo glavo z rdečo rožo v skodranih laskih na njegove široke prsi ter prisluškovala nemirnemu utripu njegovega gorečega, toda nestanovitnega

Okoli graščine se tudi še danes razprostira razsečen park, ki pa ni niti senca onega, ki smo ga poznali mi: romantičen, zasajen gaj, skrbno negovan, kakor počesani nadisavljeni raj. Na levo od mostu je kraj njega še kapelica, a je revica zanemarjena in zapuščena; takrat pa so to zaljšale vedno sveže vrtnice, a ob znožju se je prelival ptoček. Z belim peskom posuta pot je vabila v senco gabrov, hrastov in jelš. Ondi je iz majhnega obzidja izvirala bister studenček, ki je napajal s kristalno čisto, pitno vodo tihe, ko safir leske

Otok je zletel v zrak in v morje

Avgusta 1833 je bil strašen izbruh ognjenika Krakatau, ki je zabeležen kot najhujši potres te vrste v zgodovini človeštva.

Velika geološka eksplozija, ki se je primerila pred 60 leti, je morala napraviti na ljudi v neposredni bližini pač vtis nekakega sodnega dneva in vesoljnega potopa. Nesreča je bila po svoji izmeri in pojavi tako grozovita, da jo je jedva mogoče dojeti v dokumentarnih opisih tistega časa.

Otok Krakatau, ki leži v Sundskem prelivu med otokoma Sumatro in Javo, je štel dva ognjenika na površini približno 33 četverstovnih kilometrov. Oba vulkana sta do pred 60 leti razmeroma mirovala. Znana sta bila samo dva izbruha iz 17. stoletja (v letih 1680. in 1684.). Najvišji stožec vulkana se je imenoval Perbuatan. Otok Krakatau je bil ves porasel z drevjem. Ljudje so prihajali na Krakatau z Jave ter so odvažali z njega les. Maja 1833 se je začel iz žrela ognjenika vsipati pepel, nato so se pojavili ogromni stebri dima. Vendar ni to posebno vznemirjalo ljudi. Na otoku Javi in Sumatri ni nihče slutil, kaj se pripravlja.

V noči od 26. na 27. avgusta pa se je odigrala strašovitava žalost. Začela se je s poklekastimi bobnenjem in pokanjem pod zemljo, ki je bilo tako glasno, da so ga slišali v 2900 km oddaljeni Manili in 3600 oddaljeni Avstraliji ter celo na 4775 km oddaljenem Madagaskaru. Nenadno se je dvignila iz tečajev polovica otoka in je

zletela v zrak. Razpok je bil silen, saj sta izginili skoraj dve tretjini površine Krakatau. Otok v sedanjosti veličnosti meri samo 10,5 četverstovnih kilometrov. Eden izmed vulkanskih vršacev je popolnoma izginil. Izbruh je bil resnično brez primere. Približno 18 kubičnih kilometrov zemlje in kamena je zletelo deloma v zrak, deloma pa je pogreznilo v morje. Pepelnati dež, ki je nastal po katastrofi, se je nagrmadil na otoku Krakatau 70 metrov visoko. Do dajave 700 km so ljudje lahko opazovali gigantске prizore ognja dima in pepela.

Več mesecev po katastrofi je plaval v zraku nad Krakatauom nekakšen vijoličast oblak, ki je posebno v večernih urah dobival fantastično podobo. Seveda se je ob izbruhu vulkana silno vznemirilo tudi morje, ko so se pogrezale zemске mase v globo. Valovi so se dvigali do 36 metrov visoke ter so strahovito butali ob bregove. Silna poplava je bila na Javi in Sumatri. Preko Indijskega in Tihinega oceana je udarilo morje s takšno silo, da je zadrževalo ob nabrežje Južne Amerike. 50.000 ljudi je postalo žrtev tega vulkanskega izbruha in Krakatau se dolgo časa ni upal približati noben človek.

Črno žrelo Krakataua širilo od tedaj kot ozgana odprina v zrak. Približno 40 let je vulkan miroval. Morje in vetrovi so zopet zanesli vegetacijo na njegovo ozemlje. Leta 1928 se je pa začelo spet podzemsko bobnenje. Iz morja je vzkipel nov otok, ki so ga krstili za Anak Krakatau. Ta pa ni dolgo ostal na površini. Že leta 1931, so bili novi izbruhi in stiri leta pozneje je Anak Krakatau zopet izginil v morje.

Marsejsko poletje

Marsile dandanes ni več mrtvo mesto, piše dopisnik nemških listov. Pocestno življenje je zelo živahno, čeprav pristanišče počiva. Dela je povsod na pretek. V oplojnih tleh in večernih urah, ko se zapirajo trgovine in pisarne, hiti na stotine in tisoče delavcev in nameščencev domov in taktirajo se zaslediti tramvaj do zadnjega postojanke. Za delo v tem velikem pristaniškem mestu skrbita vsaka po svoji nemški vojska ter organizacija Todt. V restavraciji stopi na primer trgovec in pokaže pismo, v katerem stoji črno na belem, da ga neki nemški delovni oddelček vabi na delo. Pri prestavljanju pisma pa se izkaže, da je trgovčev podjetje poverjeno z večjim naročilom.

V Marsileu ima Todtova organizacija svoj poseben urad, kjer sprejemajo delavce na delo. Vsak dan odpošljejo približno 50 ljudi, večinoma takih, ki so bili del časa nezaposleni ali pa morajo zaradi delovnih razmer meniti gospodarje. Vse socialne ustanove, zlasti bolnišnica blagajna in družinska doklada, sta delavcem na razpolago kakor prej. Zaradi tega pravijo nemški listi, se nihče ne brani iti na delo v Nemčijo, kjer se vsakomur nudi prilika za službo.

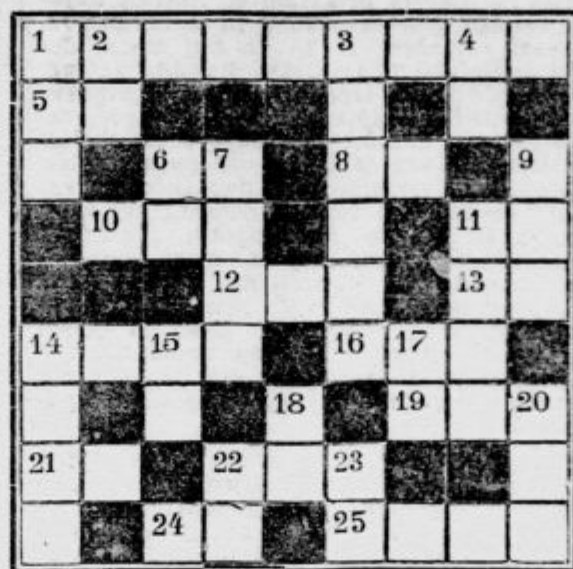
Todtova organizacija ima svojo pisarno v bližini kolidarja St. Charles. Tam je tudi prenočišče, ki lahko sprejme do 250 delavcev. Prenočišče je bilo prej na raz-

polago mornarjem. Tu dobe delavci tudi hrano in sicer kuhajo dvakrat na dan kosilo in večerjo za 400 mož. Ta pisarna pa ni edino taborišče, kjer sprejemajo delavce za Nemčijo. Tudi v nekem drugem sprejemališču je zelo živahno. To taborišče bi lahko imenovali v jezikovnem pogledu marsejski Babilon. Kajti ko stopiš v njegove prostore, najdeš najbje objave v nemščini, francosčini, italijansčini, špansčini, nizozemščini in poljsčini. Tu je prostora za 1000 oseb. Umivalnica je tako velika, da se v nji lahko umiva naenkrat 80 mož. Ogromna kuhinja tega zavoda razpolaga z nemškimi, italijanskimi, nizozemskimi in indokitajskimi osebami. Nemskim delavcem je na razpolago posebna jedilnica in dvorana za sestanke. Ko se človek ozre po teh prostorih, se začudi, kaj se je dalo preurediti iz starega mlina, ki je deset let počival in so se po njegovih skladiščih sprehajale samo miši in podgane. Zdaj je to postopno spremenjeno v prav prijeten in udejen dom.

Delavci, ki pronicujejo in se branijo v tem taborišču, so zaposleni samo z gradnjo bunkerjev in utrjevanj oporišč. Veliko marsejsko pristanišče se namreč čedalje bolj spreminja v močvirno trdnjavo. Vsak kosček zemlje, vsaka čer postaja del nezavzetnega ozemlja. Tako dobiva tudi ta del francoske obale bolj in bolj podobo velike utrbe, ki spominja utrdb ob atlantski obali. Povsod vidiš tablice z napisom »Terrain

militaire, ki povedo prebivalstvu, da je tukaj vojaško področje. Tod se ne sme nihče sprehajati po mili volji naokrog. Prebivalstvo ta stvarila razume in jih upošteva tako, da ne pride nikoli v navzkrižje s predpisj.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. predel Kranjske, 5. osebni zaimek, 6. začelni znane slovenske mladinske pisateljice, 8. znak za prvo, ki se imenuje po Ukrajincih, 10. gostija, 11. časovni prislov, 12. skrajšano žensko ime, 13. pivu, 14. slovenski kitarist, 15. nedoločni števniki, 19. pregovor, 21. oblika glagola biti, 22. glavni števniki, 24. železnik in pogojnik pomožnega glagola, 25. ograja.

Navpično: 1. domača ptica, 2. osebni zaimek, 3. palestinska reka, 14. oziromi zaimek, 6. osebni zaimek, 7. močan vzklík, 9. majhna dolina, 11. kmečke hišice, 14. zelenjadna rastlina, korenovka, 15. nemški osebni zaimek, 17. toman, kač, tudi znak za prvo, 18. latinsko veznik, 20. morski sesalec, 22. oblika glagola biti, tudi znak za prvo, 23. latinska kratica za delo, stvaritev.

Rešitev križanke od 22. t. m.:

Vodoravno: 1. pesa, 4. upad, 7. Elena, 9. rž, 10. ždi, 11. oj, 12. ni, 13. Ca (kalci), 14. ni, 16. rja, 18. uk, 19. le, 20. ar, 21. do, 22. Ada, 24. ah, 26. Iv(an), 27. ni, 29. ave, 30. ali.

Navpično: 1. puran, 2. Se(len), 3. Alžir, 4. Unica, 5. pa, 6. dijak, 8. ed, 15. ilo, 17. jod, 18. ura, 21. da, 22. ave, 23. Ana, 25. hi, 26. Iv(an), 28. il.

V Nemčiji živi še 310 bobrov

Iz nemških listov povzemamo, da živi na vsem državnem ozemlju še 310 bobrov. In sicer v okrožjih Wittenberg in Schweinitz. Bobri so v Nemčiji zaščiteni.

Najmanjša jelenja vrsta

na svetu je jelenček pud, ki živi v Patagoniji. Visok je le 50 do 60 cm in njegovo »rogovje« je komaj tolikšno kakor mezinca na naši roki. Najljubša pasa so mu fuhsje, cvetice z živobarvnimi, visokimi cvetji, ki jih pri nas radi gojimo v lončkih. Razen tega jelen je tam doma tudi še jelen humul, ki dosega v velikosti našo srno in ima tudi rogove podobno srmu. Izpustili pa so v tamšnjih gozdovih tudi evropskega jelena. Uspeva izvrstno in da leč prekaša našega jelena po teži telesa in močnosti rogovja.

HIŠA

enodružinska v Novem mestu, z vsem komfortom, kopalnica, pralnica, krasne kleti, z vsemi pritlikinami, parket, elektrika, 4000 m² sadnega in zelenjadnega vrta, vse arondirano, se prodaja. Naslov v upravi.

je odlična sestava iz mehčalnih, anti-septičnih in za prebrano lasnih čebulic posebno važnih snovi!

ZAHVALA

Vsem, ki ste z nami sočustvovali, ki ste spremlili našo

JOŽICO

na božje njivo in jo obsuli s cvetjem, prisrčna hvala.

Rodbina:
KLOPCAVAR

Mala stanovanja

v Budimpešti

Budimpeštanska občinska uprava hoče omiliti stanovenjsko budo z zidanjem malih stanovanj. V ta namen bo naročila na Finskem večje število zložitljivih lesenih hišic. V Budimpešti so že prispeli zastopniki nekega finskega podjetja, ki se pogajajo o dobavi zložitljivih lesenih hišic. Gre za dvostanovanjske hišice, ki jih lahko lastniki razderejo in prepečejo kamor želijo, tam jih pa zopet sestavijo. Hišice so po 90.000 pengő. Zidana dvostanovanjska hišica tudi ne stane več, toda zdaj ni na razpolago potrebne gradbenega materiala in zato si je izbrala budimpeštanska mestna uprava ta izhod iz težavnega položaja.

100.000 nemških železničark

Pred pričetkom vojne je bilo zaposlenih pri nemških državnih železnicah nad milijon uslužbencev, po večini moskih. Danes je v Nemčiji 100.000 žena, ki opravljajo železničarsko službo. To število iz dneva v dan narašča. V prvi vrsti so zaposlene kot sprevodnice in spremljevalke vlakov. Opravljajo pa tudi blaginjsko službo. Posebno naporno je delo blaginjskičark na velikih železniških postajah, saj je treba dnevno izdati nemaločkrat do 3000 in še več vozovnic za najrazličnejše postaje in najrazličnejše smeri.

V Turčiji nova imena mesecev

Sredi vojne se je odločila turška vlada, da spremeni nazive mesecev. Pristojni minister je že izdal naredbo, ki so jo pričeli izvajati. Dosedanja imena mesecev v Turčiji so bila namreč arabskega izvora. Zaradi tega so jih ukinili. Da bi se ljudje ne motili, so si prizadevali, da bi bila imena čim bolj preprosta, čim bolj razumljiva. Tako so b. nazival januar »ilkai«, kar pomeni prvi, december pa »sondaie«, kar pomeni poslednji.

200 zoglenelih trupel

Iz argentinske prestolnice poročajo po sporočilu iz Mehika — mesta o tragičnem koncu tradicionalne ljudske veselice v Pierro. Na veselico je prišla množica več tisoč ljudi iz vse okolice. Množica se je gnetla in prerivala po neštetihi dvoranah in paviljonih, ki so bili razkošno opremljeni in okrašeni. Ves čas je bilo med ljudmi izredno živahno razpoloženje. Razsvetljava je bila vprav pravljici. Ljudje so si privoščili po paviljonih najrazličnejših dobrot, ki so bile na razpolago. Mlado in staro se je gnetlo in vrtelo, zabavalo in smejala. Nenadoma pa je začela svetloba iz nekega paviljona. Ta svetloba ni imela nič skupnega z razkošno razsvetljavo. Bili so plameni, ki so zajemali paviljon za paviljonom. Med množico je nastala strahotna panika. Vse se je skušalo rešiti, kar pa je bilo v neprodni gneči zelo težavno. Ogenj se je zmerom bolj širil, ljudje niso niti mislili na gašenje. Vsakdo je skušal preko trupel drugih uiti smrti. Posledice so bile usodne. Na pogorišču je ležalo 200 ljudi, katerih trupla so bila zoglenela. Razen tega je bilo še drugih 200 ljudi poškodovanih. Imajo težje in lažje opekline. Marsikdo med njimi bo še podlegel poškodbam. Škoda, ki je nastala zaradi silnega požara, je ogromna.

Za srajce eskimske žene 100 ptičjih mehurjev

Ni lahka reč, izdelovati perilo za eskimske žene. Eskimske ženske, ki se počajo s tem poslom, si ne pomagajo namreč z iglo in sukancem kakor drugod, temveč z zobmi. Perilo za eskimske žene izdelujejo namreč iz ptičjih mehurjev. Da postanejo ti mehurji bolj mehki in bolj voljni, jih je treba obdelovati in mehčati z zobmi. Treba jih je grizti, natezati, vbadati, da postanejo pripravi za šivanje srajce in drugega perila. Tako je treba za eno srajco okoli 100 ptičjih mehurjev. Ni šmenta, da se šivilja pri tem delu počeno spoti! Seveda imajo srajce in drugo perilo te vrste posebne prednosti, saj dobro držijo toploto in so skoraj neprodni. Tudi trpežne so te srajce, saj jih podedujejo hčerke od mater, vnukinje od babice.

Zahvala

Vsem, ki ste z nami sočustvovali, ko nam je umrla ljubljena mama

Katarina Tavčar

ji lajšali trpljenje med hudo boleznijo, jo mnogoštevilno spremlili na njeni poslednji poti ter poklonili krasne vence in lepo cvetje, izrekamo najpriskrnejšo zahvalo.

Sveta maša zadušnica bo v torek, dne 24. t. m. ob 7. uri v župnijski cerkvi sv. Jakoba.

V Ljubljani, dne 22. avgusta 1943.

ZALUJOČE OTROCI

S SORODSTVOM

Inserati v »Jutru« imajo velik uspeh!

Po kratkem trpljenju nam je umrl naš ljubljani sprog, predobri oče, brat, stric, svak in tast, gospod

FRANC ŠEŠEK

OBRATOVOVKA PAPIRNIC VEČJE

23. t. m., previden s tolažili sv. vere.

Blagoga pokojnika spremimo na zadnji poti v sredo, dne 25. avgusta 1943, ob 5. uri popoldne v Zal, kapele sv. Andreja, k Sv. Križu.

Vevče, Dev. Mar. Polje, Ljubljana, dne 23. avgusta 1943.

ŠEŠEK — ŠTRAJHER — FISTER
Zalujoče rodbine:

ZDRAVNE PAPIRNICJE javljajo žalostno vest, da je umrl njih dolgoletni uradnik, gospod

FRANC ŠEŠEK

DELOVODJA

Pogreb se bo vršil v sredo, dne 25. t. m. ob 5. uri popoldne iz kapele sv. Andreja na Zalah, k Sv. Križu.

Vestnega in požrtvovalnega uradnika bomo ohranili v častnem spominu.

Vevče, dne 23. avgusta 1943.

RAVNATELJSTVO

Umrla nam je naša srčno ljubljena hčerka, sestra, svakinja in teta, gospodična

ANGELA LESJAK

VIŠJI POŠTNI KONTROLOR V POK.

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 24. t. m. ob 3. uri popoldne v Zal — kapele sv. Jožefa — k Sv. Križu.

Ljubljana, Maribor, dne 23. avgusta 1943.

Zalujoče rodbine:
LESJAK, JAKOPIN, BABKOV, ZUPANEČ

Umrl je naš stari in zvesti tovariš, gospod

ŠEŠEK FRANC

DELOVODJA ZDRUŽENIH PAPIRNIC

ki ga bodo spremlili v sredo, dne 25. t. m. ob 5. uri pop. iz kapele sv. Andreja na Zalah k večnemu počitku k Sv. Križu ter ga ohranili v najboljšem spominu.

Vevče, dne 23. avgusta 1943.

DRUŠTVO NAMEDENCEV
ZDRUŽENIH PAPIRNIC

Emilio Sargari: 45

KRALJICA KARIBOV

25. poglavje

»Folgorce med dvema ognjema

Ne da bi čakal nadaljnjih pojasnili, je Morgan takoj ukazal, naj ubere ladja pot proti Matanzasu.

»Torej prinašate slabe novice?« je vprašal došleca in ga odvedel na poveljniški mostič.

»Vojvoda že ve, da je gusar na »Alhambri«!

»To sem si mislil. A kje je ladja?«

»Odplula je v Havano in utegne zaradi tega kmalu prispeti!«

»Tako jo napademo!«

»Pa ne v teh vodah! Vojvoda je tu na neki fregati!«

»Torej smo med dvema ladjama! Naš položaj bo vsakako težaven!«

»Vozimo v Havano, gospod! Še preden se bo utegnili sovražnik ganiti, bo kapitan osvobodjen!«

Morgan je s pomočjo trobila poslal dva moža v jamborni koš. Ko je ukazal, naj prižgo svetilke, je šel dol na ladijski branik in prisledel h krmarju, da bi sam vodil ladjo. Vedel je, da leži pred obalo mnogo otkov in nevarnih pečin. Vetr, ki je pihal s poldanske strani, je bil ugoden tako »Folgoru« kakor ladiji, ki bi pripeljala iz Havane.

Ko je ostal rt Hicanas za njimi, je podkapitan obrnil »Folgorce« proti zahodu, a tako, da je plula mimo Matanzasa; kajti računal je z možnostjo, da bi se bila »Alhambra« do jutra zatekla v to pristanišče, kjer bi bila varna pred gusarskimi ladjami.

»Upam, da je ne najdemo tam!« je rekel Morgan Stillerju. »Nerad bi se tik ob bregu, pa tako blizu Havane in Cardenasu spustil z njo v boj. Streljanje s topovi bi splašalo vse brodovje, in kaj kmalu bi imeli posla s celim posadkev!«

»Kaj menite, ali domnevate, da smo tu?«

»Tega ne!« je Morgan odvrnil. »Prehitro smo pluli, da bi bili mogli zbuditi sum. Bržkone mislijo, da smo še v Campeškem zalivu!«

Tu ga je prekinil glas, ki je prihajal z velikega jambora:

»Pozor! Luči na obzorju!«

»Vraga!« je kriknil Morgan in planil k ograji. »To morejo biti samo luči »Alhambre!«

»Šele tri milje smo od Cardenas!« je Stiller zaklical. »In že nam je fregata za hrbtom!«

»Ali zdaj vidiš ladjo?« je Morgan skozi troblje vprašal stražarja na jamboru.

»Da, nedolčno!« je bil odgovor.

»Ali prihaja iz Matanzasa?«

»Ne, videti je, da iz zahoda!«

»Kam plove? Semkaj?«

»Proti Hicanskem rtu!«

»To more biti samo »Alhambra!« je rekel Morgan in zaškrilpal z zobmi.

»Ne smemo ji dati, da bi prišla v Cardenas, drugače bomo imeli opravka z dvema ladjama!« je menil Stiller.

»Prisilim jo, da bo morala pluti dalje! Obe bi bili v tem trenutku preveč za nas!«

Poročnik je ukazal v troblje: »Strelec k topovom, vsi drugi na svoja bojna mesta!«

Odrinil je krmarja in sam prijel za krmljo. Topničarji so prižgali neilna, arkebuzirji so porazdelili za ogradam, na bra-

niku in po jambornih koših, ostali pa po konopju, na križih in rajnah.

Luči, ki ju je bil naznanil stražar na jamboru, si zdaj razločilo že s poveljniškega mostiča. Razločno sta se odražali na temnem obzorju, in njuni drhteči odsevi na površini morja so se zdaj daljšali, zdaj skrajševali.

Po njuni smeri je bilo takoj spoznati, kam stremi ladja: proti Hicanskem rtu, da bi se nato ustavila v Cardenasu.

»Jo vidiš?« je Morgan vprašal Hamburžana. »Ko bi zanesljivo vedel, da je »Alhambra«, niti za trenutek se ne bi obotavljal z napadom!«

»Toda fregata... Preblizu Cardenasu smo že...«

»Toda jo moramo pač prepoditi! Ko se zdani, bomo videli, kako in kaj!«

Poveljnikov namestnik je obrnil »Folgorce« proti obali in zajel veter v jadra; s tem je hotel domnevni korveti ubraniti, da ne bi obrnila in se zatekla v bližnje pristanišče Matanzas. Treba jo je bilo držati daleč od brega, da bi jo kasneje laže zavzeli.

Morgan, izkušen pomorščak, da malo takih, si je bil v svesti uspeha.

»Folgorce« je zaplula do višine Matanzasa, tam pa je mahoma okrenila in se grozeče pogrnala opaženi ladiji ob stran.

To sumljivo manevriranje je špance takoj vznemirilo. Kakor hitro so videli, da jih misli »Folgorce« napasti, so zavili na sever, kajti drugega izhoda ni bilo več.

Morgan jim je bil zaprl pot proti Matanzasu in Cardenasu. Ker je pihal njemu ugoden veter, jim je mogel presekati smer na zahod in vzhod.

Vkljub svojemu begu je španska ladja

ustrelila tja v en dan, da bi ustavila gusarje.

»Nihče ne sme odgovoriti!« je Morgan prepovedal. »Razpnite pomožna jadra in hajd za njole!«

Ko je španska ladja videla, da se »Folgorce« ne dá ostrašiti, ampak se ji celo še bolj bliža, je pogrnala v zrak dve raketi, nato pa ustrelila iz vseh osmih topov.

Ker je bila »Folgorce« zunaj dometa, so mogli imeti ti strelji samo namen, obvestiti posadko v Cardenasu, posvariti fregato in jo priklicati na pomoč. Grom topov se je razlegal preko Hicanskega rta vse tja do Matanzasa in morebiti še dalje.

Morgan je od veselja zavrnil. »Gusar je na tej ladiji!«

»Da,« je zaklical Stiller, ki je ladjo ob bliskih strelah razločno spoznal, »korveta je!«

»Zdaj nam ne uide več!«

»Toda javila nas je, gospod! Kmalu bomo imeli Van Gouldovo fregato za hrbtom!«

»Borili se bomo proti obema, če bo treba!« Mornarji! Tamle je Črni gusar!... V boj!«

Enodušen vzkriz se je razlegel s palube gusarske ladje: »Živel Črni gusar! Rešimo ga!«

Nasprotnica, ki je z razpetimi jadri bežala proti severu, kakor bi se hotela skriti za enega izmed mnogoštevilnih otkov pred Florido, je bila nedvomno »Alhambra«.

Ni se upala spustiti s »Folgorom« v boj, ker je bila manj oborožena in ne tako močna, čeprav je imela izvrstno jadrovje, tako da bi se bilo lahko kosala z najboljšimi jadrnicami, kar jih je plulo po Mehikem zalivu.

Morgan je takoj spoznal, da ima opravka z zelo hitro ladjo, kajti, čeprav je bila »Folgorce« razločno v sili, se ji vendar ni posrečilo, da bi že na prvi mah dohitela nasprotnico, ki je bežala vse dalje in dalje proti severu.

Cez nekaj ur je Stiller opazil v smeri proti Cardenasu več svetlih pik.

»Bogme, Van Gouldova fregata nas zasleduje!«

Iz dalje se je privlači zamokel grom, kakor da bi bili ustrelili z velikim topom.

»Podvizati se moramo, če ne, bomo jutri med dvema ognjema!« je zaklical poročnik.

Med tem, ko so na njegov ukaz flibustirji skušali razobesiti še več jader, je bežala »Alhambra« kar naprej v isto smer. Bila je samo nekaj milj pred njimi, a to je zadostovalo, da je njihove krogle niso dosegale. Topovi, kakršne so rabili tiste čase, še niso streljali tako daleč kakor današnji.

Njen poveljnik ni niti poskusil uiti k obali Kube ali v kako lukso. Videl je, da bi mu bil veter neugoden, ako bi izpremenil pravec, čeprav samo za nekaj trenutkov. Zato je nadaljeval vožnjo proti severu.

Najbrže je imel pri tem poseben namen. Vedel je, da potuje vojvoda v tiste kraje, ker hoče poiskati mlado Flanko; zato je računal, da ga bo fregata prej ali slej dohitela.

Morgan, ki je upal, da bo mogel takoj zaskečiti korveto in osvoboditi gusarja, je bil besen, ko je videl »Folgorce« tako nemotno. Tudi njegovi ljudje so s preklinjanjem in grožnjami dajali duška svoji jezi. Razvijali so nova jadra, ki so jih razobesili na skrajnih koncih križov, in zdaj pa zdaj streljali s topovi.